Regionala Hunedoara-Deva

Proletari din toate țările, uniți-vă!

VEAC NOU

Organ al Consiliului General A.R.L.U.S.

ANUL XIII Nr. 18 | Joi 9 mai 1957 | 6 PAGINI, 25 BANI

Citiți:

„NIKOLAICI și NINA"
de Boris Polevoi
(pag. 3-a)

R.S.F.S.R. — O țară cît un continent
(pag. 4-a)

O nouă etapă în economia sovietică

In ziua de 7 mai, la Moscova, și-a început lucrările a 7-a sesiune a Sovietului Suprem al U.R.S.S.

In cadrul primei ședințe, tov. N. S. Hrușciov a prezentat raportul: „Cu privire la perfecționarea continuă a organizării conducerii industriei și construcțiilor".

Au trecut mai bine de patru săptămîni de cînd tezele raportului lui N. S. Hrușciov asupra perfecționării continue a conducerii industriei și construcțiilor din Uniunea Sovietică au fost supuse discuției publice. Bilanțul definitiv al acestei discuții va fi tras, de sigur, atunci cînd Sovietul Suprem al Uniunii Sovietice va aproba și va preciza — cu rigoarea unui text de lege — noile principii ale conducerii industriei și construcțiilor. Atunci, cele mai bune dintre numeroasele propuneri care s-au făcut în legătură cu tezele raportului lui N. S. Hrușciov vor fi incorporate în hotărîrile definitive care vor fixa noul cadru al conducerii industriei și construcțiilor. De pe acum însă, pentru oricine a urmărit, în paginile presei sovietice, desfășurarea acestei discuții, apare evidentă importanța ei, atît prin amploarea pe care a luat-o, atît prin caracterul temeinic, bine gîndit al propunerilor care s-au făcut, cît, mai ales ca manifestare puternică a democrației sovietice. Să ne dăm bine seama despre ce este vorba: despre modul de a conduce 300.000 de uzine, fabrici și șantiere de construcție! In țările capitaliste, chiar și modul de a conduce o singură întreprindere este înconjurat de vălul sacrosanct al „secretului comercial". Și iată un popor întreg, poporul sovietic, chemat să-și spună cuvîntul asupra funcționării celor mai intime resorturi ale vieții economice. Bizuindu-se pe experiența lor curentă în conducerea întreprinderilor, pe observațiile făcute vreme îndelungată, — oamenii muncii din Uniunea Sovietică participă la această discuție, pe cele mai diferite căi: în adunările convocate de organizațiile de partid, prin scrisori adresate presei etc. In toate aceste manifestări se exprimă convingerea profundă că vechiul sistem de conducere a industriei și construcțiilor, — exercitată de ministere și departamente pe ramuri ale producției — este depășit de dezvoltarea economică a Uniunii Sovietice, că principiul conducerii teritoriale a industriei și construcțiilor corespunde nevoilor actuale ale economiei sovietice. Totodată, în paginile presei sovietice se poartă discuții vii în legătură cu diferitele aspecte ale înfăptuirii principiului conducerii teritoriale a industriei și construcțiilor.

Există de pe acum o oarecare experiență în ceea ce privește aplicarea acestui principiu. Experiența acumulată în orașul Moscova în ultimii ani arată că organizațiile economice specializate dau rezultate bune. Incă în 1954 la Moscova au fost unificate organizațiile de construcții a 60 de ministere și departamente, în cadrul „Direcției generale a construcțiilor din orașul Moscova". In cei trei ani care au trecut de atunci, a arătat E. A. Furțeva, primul secretar al organizației orășenești de partid din Moscova, într-un articol publicat în ziarul „Pravda" din 8 aprilie, această formă de organizare a conducerii construcțiilor s-a valorificat pe deplin. Dacă înainte ce e mai multe organizații de construcții lucrau nerentabil, actuala Direcție generală dă beneficii însemnate. Planurile anuale de construcții de locuințe și de instituții social-culturale sînt îndeplinite cu regularitate. Tot la Moscova funcționează o organizație unificată de transporturi cu autovehicule, care, în anul trecut, a transportat 43,4 milioane tone, realizînd economii de 500 milioane ruble.

In general, după cum a arătat în articolul său publicat în „Pravda" din 24 aprilie președintele Comisiei de Stat a construcțiilor, V. Kucerenko, experiența organizațiilor de construcții cu conducere teritorială din Moscova, Leningrad și Kiev este atît de concludentă, încît noul principiu de organizare ar putea fi pus în practică în acest domeniu în întreaga Uniune Sovietică, în viitorul cel mai apropiat.

Valoarea și eficacitatea principiului conducerii teritoriale a industriei și construcțiilor fiind îndeobște recunoscute, care sînt principalele puncte în jurul cărora se poartă discuția?

Unul din aceste puncte este determinarea numărului și întinderii raioanelor economice. In presa sovietică s-au manifestat partizani ai raioanelor „mari" și adversari ai acestui fel de a privi raionarea economică. Directorul uzinei de mașini grele din Urali „Uralmașzavod", Ghebovski, a propus chiar să se ridice la rangul de principiu ideea ca numărul raioanelor economice să nu depășească numărul actualelor ministere pe ramuri de producție industrială. Mai concret, Ghebovski a propus să se înființeze un Consiliu al economiei naționale pentru toate cele trei regiuni din Urali: Celiabinsk, Sverdlovsk și Molotov. In același sens s-a pronunțat și directorul fabricii de becuri electrice din Moscova, G. Tvetkov, care a propus ca să se înființeze un Consiliu al economiei naționale comun pentru orașul și regiunea Moscova.

Acest punct de vedere întîmpină obiecții hotărîte. Impotriva înființării unui Consiliu al economiei naționale pentru „marele Ural" s-a ridicat Petrov, directorul trustului de construcții metalurgice din Celiabinsk. El a invocat marele număr de întreprinderi industriale din fiecare din cele trei regiuni din Urali, marele volum de construcții capitale care se fac în fiecare din aceste regiuni, pentru a ajunge la concluzia că n-ar putea fi asigurată o conducere eficientă pentru întregul „mare Ural".

Un alt partizan al „raioanelor mari", Silinski, președintele comisiei de planificare a regiunii Irkutsk, a propus înființarea unui Consiliu al economiei naționale pentru întreaga Siberie răsăriteană, care ar urma să cuprindă ținutul Krasnoiarsk, republicile autonome Iakută și Buriat-Mongolă și regiunile Irkutsk și Cita. Această propunere a fost puternic combătută. Adversarii ei au arătat că nu se pot conduce întreprinderile din Norilsk, de pildă de la Irkutsk, adică de la o distanță de peste 3.000 de kilometri. S-a reproșat apoi autorului propunerii că n-a ținut seama de imensa întindere a teritoriului pe care ar fi vrut să-l vadă pus sub conducerea unui singur Consiliu al economiei naționale: numai ținutul Krasnoiarsk are o suprafață de 2,4 milioane kilometri pătrați, iar republica autonomă Iakută are o suprafață de peste 3 milioane kilometri pătrați.

Numeroase propuneri se referă la organizarea și funcționarea Consiliilor economiei naționale. Iată, de pildă, felul în care N. Muhitdinov, primul secretar al C.C. al P.C. din Uzbekistan propune să se organizeze activitatea Consiliu ui economiei naționale al Republicii Uzbece. Acest Consiliu ar avea sub conducerea sa toate întreprinderile de subordonare unională, republican-unională sau republicană de pe teritoriul Republicii Uzbece, cu excepția întreprinderilor și organizațiilor Ministerului căilor de comunicație, ale Ministerului flotei maritime, ale Direcției generale a aviației civile și ale întreprinderilor de construcție ale Ministerului construcțiilor căilor de transport al U.R.S.S. Consiliul economiei naționale din Uzbekistan ar îndruma 404 întreprinderi industriale și 45 trusturi de construcții și de montaj. Consiliul ar urma să conducă direct unitățile producătoare din industria cărbunilor, petroliferă, chimică și metalurgică. Intreprinderile din celelalte ramuri de producție ar urma să fie conduse prin direcții generale.

Consiliul va avea un colegiu compus din 13—15 membri. Pe lîngă Consiliu va funcționa un comitet tehnico-economic compus din 40—45 membri. Din acest comitet vor face parte savanți cu renume, conducători ai unor mari întreprinderi și ai organizațiilor obștești, inovatori și fruntași în producție.

Există numeroase variante ale acestei scheme de organizare. Toate au însă o trăsătură comună: ele se bizuie pe cerința ca, indiferent de organizarea lor interioară și de mărimea raionului economic pe care îl conduc, Consiliile economiei naționale să se bucure de toate drepturile necesare unei conduceri operative economice și financiare și să poarte întreaga răspundere pentru îndeplinirea planurilor de producție și pentru rezultatele economice dobîndite de întreprinderile ce le conduc.

O întreagă serie de propuneri și de contribuții la larga discuție ce se desfășoară în legătură cu problemele conducerii industriei și construcțiilor se referă la raporturile dintre Consiliile economici naționale și organele centrale de planificare.

Intr-un articol publicat în „Pravda" din 14 aprilie, inginerul Demianovici a propus ca deasupra Consiliilor locale ale economiei naționale să funcționeze un Consiliu suprem al economiei naționale. Această propunere a fost viu combătută. S-a arătat că, pe de o parte, ea tinde să micșoreze rolul și răspunderea consiliilor economiei naționale, iar pe de altă parte, tinde să creeze un organ cu funcții paralele cu cele ale Comisiei de Stat a planificării. Adversarii propunerii inginerului A. Demianovici au invocat necesitatea de a se acorda Consiliului economiei naționale rolul de verigă principală în conducerea întreprinderilor industriale și de construcții. Ei au adus apoi argumentul că noul sistem al conducerii industriei și construcțiilor trebuie să ducă nu la micșorarea rolului Comisiei de Stat a planificării de perspectivă, ci la mărirea rolului ei.

O serie de scrisori adresate ziarului „Pravda" subliniază necesitatea de a se da o atenție deosebită ramurilor hotărîtoare ale industriei grele. Aceste ramuri — arată de pildă inginerul Petropavlovski din Leningrad, nu se pot dezvolta fără o conducere unică, dacă nu pe scara întregii Uniuni Sovietice, cel puțin pe scara republicilor unionale.

Un loc de seamă în discuția de care ne ocupăm se referă la viitoarea organizare a instituțiilor de învățămînt tehnic, de proiectări și de cercetări. Dacă în ce privește institutele de învățămînt și de proiectări există puține îndoieli că trebuie să fie subordonate organelor locale de stat și economice, în privința institutelor de cercetări științifice discuția este mai aprinsă. Este vorba, în special, de institutele de cercetări de importanță unională, sau de o importanță care depășește granițele Uniunii Sovietice ca, de pildă, Institutul de cercetări în domeniul semi-conductorilor din Leningrad sau Institutul de cercetări în domeniul sudurii electrice din Kiev. Asemenea institute, propun o serie de corespondenți ai „Pravdei", în frunte cu A. Trofimuk, membru corespondent al Academiei de Științe a U.R.S.S., vor trebui să fie subordonate unei direcții speciale din Comisia de Stat a planificării de perspectivă.

★

Am încercat să arătăm principalele puncte în jurul cărora s-a desfășurat larga discuție în legătură cu problemele conducerii industriei și construcțiilor. In discuție au fost atinse numeroase alte probleme de mare însemnătate. Intreaga discuție, întemeiată pe argumente serioase și chibzuite este însuflețită de convingerea comună tuturor oamenilor sovietici că ei sînt stăpînii necontestați ai întregii economii, că tot ce se întîmplă în economia națională a Uniunii Sovietice îi privește îndeaproape, îi interesează în mod vital.

Alexandru Leon

IN PREAJMA DECADEI CULTURII R.S.F.S.R.

Pentru prietenia de nezdruncinat, veșnică, dintre popoarele noastre, pentru pace și colaborare cu toate popoarele lumii, am ridicat, am ciocnit, am băut un pahar — și mai multe! — în noaptea Revelionului, cu Igor Moiseev și cu Ansamblul său. Incepea Anul Nou sub semnul bun al legăturilor tot mai strînse, mai afectuoase și trainice cu solii artei unui popor căruia îi datorăm eliberarea de sub călcîiul de fier al fascismului și ajutorarea întru făurirea și întărirea orînduirii noastre socialiste.

Am mai amintit și în altă împrejurare proverbul pe care mi-l împărtășise anul trecut, la Ufa, Nuriev, președintele Sovietului Suprem al Bașkiriei, și care, în tălmăcire românească, ar suna cam așa: „La drum lung să nu mergi singur; să pornești cu prieteni".

Este ceea ce a făcut, în urmă cu 38 de ani, poporul bașkir, alăturîndu-se marii familii a popoarelor sovietice și schimbîndu-și astfel fundamental existența tristă, nomadă, pustiită de flămînzire, secerată de boli. Este ceea ce am făcut noi înșine în urmă cu aproape 13 ani, punînd capăt robiei și pornind pe drumul unei vieți noi, libere, alături de popoarele Uniunii Sovietice, alături și împreună cu toate celelalte popoare care, ca și poporul nostru, au devenit stăpîne pe soarta lor.

Noul an începea în această ordine de idei, sub auspicii bune și a continuat și continuă prin întîlniri cu oameni de artă și cultură, prin schimburi de valori care contribuie la o tot mai largă cunoaștere, la o tot mai îmbogățită experiență, la o tot mai caldă îngemănare a simțămintelor de prietenie și înfrățire.

O mărturie că totul ne apropie a constituit-o spiritul în care a fost întocmit și încheiat, în ianuarie, la București, cu delegația condusă de locțiitorul ministrului Culturii din U.R.S.S., Lebedev, planul de lucru pentru aplicarea, pe 1957, a acordului cultural.

O expresie elocventă a prețuirii pe care poporul romîn o arată artei sovietice și a dragostei pe care o poartă slujitorilor ei a constituit-o felul cum el a întîmpinat concertele oferite de reprezentanți străluciți ai muzicii ca: Malinin, Gauk, Vaiman, Șafran, și spectacolele date de colectivul artistului poporului, Serghei Obraztov.

Pe de altă parte, o expresie vie a interesului și iubirii pentru arta noastră și pentru cei care o reprezintă și o servesc, a constituit-o felul cum a fost primită la Leningrad și Moscova, expoziția de pictură și sculptură românească, și de asemenea, la Moscova, la Gorki, la Odesa, formația Teatrului romîn de operetă.

Sublinierea călduroasă în aceste zile a însușirilor unor interpreți ai cîntului românesc ca Arta Florescu, Teodorian și Ion Dacian, a unor lucrări ale dramaturgiei noastre ca „Titanic vals" și „Steaua fără nume" se înscrie în același registru al prieteniei și dragostei, al nevoiei sufletești de cunoaștere reciprocă.

Bucuroși de oaspeți, mai cu seamă cînd e vorba de astfel de oaspeți, ne pregătim să întîmpinăm delegația oamenilor de cultură din Ucraina și din Republica Moldovenească. Le spunem de pe acum, din suflet, bun venit, așa cum cu aceeași urare, în aceleași zile, va fi primită pe pămîntul republicilor lor o delegație de oameni de cultură din țara noastră.

Schimbul de vizite la care ne referim se va împleti cu desfășurarea, între 19-28 mai, pe întreg cuprinsul țării noastre, a Decadei culturii R.S.F.S.R. — prilej pentru ca poporul romîn să ia cunoștință de uriașele înfăptuiri în acest vast domeniu ale celei mai mari dintre republicile Uniunii Sovietice, prilej pentru ca, încă o dată, el să exprime adînca dragoste pe care o nutrește întregii familii a popoarelor sovietice.

Serbările populare, expozițiile documentare, artistice și științifice, conferințele, prezentările de cărți, spectacolele de teatru, concertele, vizionările de filme, emisiunile posturilor de radio și televiziune vor da un conținut bogat zilelor Decadei care vor decurge într-un cadru sărbătoresc, prefațînd într-un fel manifestările și mai ample și mai însuflețite pe care le va prilejui în toamnă aniversarea Revoluției din Octombrie.

„La drum lung să nu mergi singur: să pornești cu prieteni..."

In urmă cu 40 de ani, popoarele Rusiei au fost nevoite să pornească singure pe drumul cel mai lung și mai greu al istoriei. Au pornit, îndemnate și călăuzite de Lenin. Au biruit, înfruntînd greutăți și plătind jertfe cum n-au cunoscut și n-au plătit, în desfășurarea istoriei, alte popoare. Idelle și idealurile lor de viață nouă, eliberată de jugul exploatării, exemplul eroismului și abnegației lor, au însuflețit și au dus la biruință numeroase alte popoare.

Popoarele sovietice nu mai sînt singure. Pe drumul pe care, în urmă cu patru decenii porneau numai ele, merg astăzi alături de ele, ajutate de ele, alcătuind o lume, o familie de neînfrînt, popoarele care construiesc în țările lor socialismul.

Acestei lumi aparținem și noi. Sîntem membrii unei familii mari, puternice care servește cauza dreaptă a justiției sociale, a progresului și a păcii.

Sentimentul pe care îl avem este al mîndriei și încrederii. Un alt sentiment de care nu ne putem despărți nici o clipă este al iubirii și recunoștinței față de Uniunea Sovietică pentru tot ajutorul pe care ni l-a dat și continuă să ni-l dea.

Ion Pas

Leningrad—Cheiul Nevei — desen de Ligia Macovei

A doua mea patrie

Pentru un comunist, toate țările lagărului socialist formează — într-un anume sens — o singură țară. De aceea și eu, fie că mă aflu în China sau în Uniunea Sovietică, în Romînia sau R.D. Germană, în Polonia, Bulgaria sau în oricare altă țară socialistă, mă simt ca acasă.

Dar au fost și altfel de vremuri, cînd numai Uniunea Sovietică putea fi cea de a doua patrie, cea de a doua casă a fiecărui comunist, a fiecărui luptător pentru libertate și adevăr, fiindcă atunci numai acolo se construia socialismul.

Am fost pentru prima dată în U.R.S.S. cînd aceasta era unica cetadelă a socialismului. Am fost în U.R.S.S. cînd mai trăia încă Lenin. Era în anul 1922.

Primul oraș sovietic în care am poposit a fost Batumi. Curînd mi-am exprimat dorința de a vizita capitala patriei sovietice. Cînd am fost întrebat de ce vreau să plec la Moscova, am răspuns că doresc din inimă să vorbesc cu Lenin, măcar o jumătate de oră, să aflu de la el ce este revoluția. Mi s-a răspuns că dorința îmi va fi satisfăcută.

Am fost trimis la Moscova, unde am intrat la Universitatea comunistă a oamenilor muncii din Orient, în care nu numai că am căpătat, dar am și învățat, răspunsul la întrebarea pe care vroiam să i-o pun lui Lenin.

Pe Lenin n-am avut fericirea să-l văd viu. Mi-a revenit numai cinstea de a face parte — ca delegat al Universității noastre — din garda de onoare care a străjuit sicriul lui.

Am îndrăgit fierbinte, cu adevărat din prima clipă Uniunea Sovietică. Prima mea carte — o culegere de poezii în limba turcă, a apărut în Uniunea Sovietică, la Baku. Prima mea dramă a fost jucată în Uniunea Sovietică. In Uniunea Sovietică am învățat să iubesc toate țările și toate popoarele lumii.

Moscova îmi este la fel de dragă, de apropiată ca și Stambulul meu natal. Uniunea Sovietică, Moscova și multe alte orașe sovietice sînt pentru mine nu numai teoretic, platonic, a doua patrie, al doilea leagăn natal, ci practic, faptic, tangibil.

Țara, orașul, devin „ale tale" cînd îți dau ceva și cînd și tu le dai ceva din tine. Moscova, Leningrad, Batumi, Baku mi-au dat foarte mult, aș spune totul. La rîndul meu, le-am dat ceea ce am avut mai bun în mine, ceea ce pot face eu mai bun. Sînt poet — le-am cîntat în cîntecele mele. Dacă aș fi fost muncitor aș fi lucrat în secțiile uzinelor lor. Dacă aș fi fost pictor, le-aș fi zugrăvit în culori strălucitoare.

Acum, uneori, în toiul nopții mă trezesc deodată cu gîndul la Stambulul meu. Inchid ochii și mi se pare că mă aflu acolo, că aud vorba repezită și mingîioasă a fraților mei, că sorb aroma aceea unică, atît de familiară și tulburătoare a orașului meu natal.

Cînd mă aflam în Turcia mea, în temnița din Bursa, mă trezeam deodată în puterea nopții, cu gîndul la Moscova. Și uitam atunci că mă găsesc într-o celulă rece și întunecoasă, și mi se părea că mă plimb liber pe străzile Moscovei, pe străzile acelea atît de largi.

Nazim Hikmet

Moscova apreciază arta plastică românească

Spicuiri dintr-o carte de impresii

După cum se știe, de aproape o lună, sălile palatului Academiei de Arte plastice din Moscova adăpostesc expoziția românească de artă plastică contemporană. Este a doua manifestare de acest gen în U.R.S.S. (prima expoziție de artă plastică românească a fost organizată acum 7 ani).

Expuse în săli spațioase, lucrările se bucură de o luminozitate perfectă; fiecare tablou, fiecare bust e așezat cu o grijă deosebită, în așa fel încît lucrarea să nu piardă nimic din valoare.

Am vizitat expoziția atît în zile de repaus cît și în zile de lucru și trebuie să spun că niciodată n-am găsit sălile nepopulate. După o socoteală sumară, zilnic s-au perindat cel puțin cîteva sute de vizitatori. Zilnic sute și sute de iubitori de frumos au venit să cunoască și să înțeleagă arta unui popor frate și prieten.

Și iată ce gînduri ne comunică acești vizitatori. Unii se exprimă lapidar, succint, alții scriu file întregi, făcînd o adevărată trecere în revistă a expoziției.

Pe prima filă a cărții de impresii, pictorul academician M. Sarian scrie: „Expoziția de artă plastică contemporană românească produce o impresie excelentă, mai ales prin particularitățile naționale de un pitoresc incitător. Artiștii plastici romîni simt pictura. Din fiecare lucrare prezentată la expoziție, se vede că slujirea poporului prin intermediul artei e considerată de artiști ca un punct de onoare.

Doresc tovarășilor noștri romîni să oglindească cu și mai multă forță și profunzime viața și munca eroică a oamenilor ce construiesc o viață nouă".

Un grup de pictori de la atelierul de artă plastică „Grekov" notează: „Vizitarea expoziției artiștilor plastici romîni ne-a produs o deosebită impresie.

Ne-au impresionat puternic lucrările lui Corneliu Baba.

Portretele sale sînt minunate, foarte frumoasă e natura moartă.

O mare impresie ne-au făcut, prin coloritul lor, tablourile lui Ciucurenco. Respiră un aer proaspăt și multă expresivitate a culorii.

Vă mulțumim din suflet, dragi colegi, pentru marea plăcere pe care ne-ați făcut-o, oferindu-ne posibilitatea de a vedea lucrările dv. Ar fi foarte util să lucrăm un timp împreună și să învățăm unii de la alții. Vă dorim succes!"

La 12 aprilie, muncitorul V. N. Kondakov, el însuși artist prin felul cum se exprimă, a umplut trei pagini în cartea de impresii. Spicuim: „Nu încape îndoială că pînzele pictorului Baba strălucesc printr-o măiestrie ce iese din comun.

Sînt pătrunse de un profund sentiment uman; același lucru se poate spune de altfel și despre multe lucrări ale altor expozanți. Sculptura lui Oscar Hahn m-a emoționat prin lumina pe care o reflectă chipul poetului Eminescu; inima a început să-mi bată mai puternic cînd mi-am oprit privirile asupra sculpturii pline de poezie a lui Ion Irimescu!..."

După ce enumeră lucrările lui Lucian Grigorescu, Iser, Kovaci Zoltan, Miklossy, Perahim, Szabo, Naum, Ligia Macovei, exprimîndu-și admirația pentru ele, muncitorul V. N. Kondakov încheie:

„Da, dragi prieteni, aș fi putut scrie o întreagă poveste despre expoziție, dar mai așteaptă și alții care vor să plătească birul admirației lor pentru bogata artă a prietenilor noștri romîni".

Sau o altă însemnare, „Sînt sigur că ceea ce am văzut la expoziție reprezintă abia o părticică din operele de artă create de artiștii romîni. Dar această părticică e minunată! Inginer Melnikov".

Iar o studentă care a vizitat expoziția la 13 aprilie a.c. a notat: „Dragi prieteni, vizitînd expoziția, am rămas încîntată de lucrările marilor maeștri ai artei plastice românești. M-au impresionat odaliscа și portretul lui Iser, peisajul lui Gheorghe Naum, arta lui Constantin Baraschi, portretul lui Sadoveanu de Baba.

Vă doresc din tot sufletul succes în muncă:

Să trăiți și să creați!"

Dar nu numai moscoviții și-au spus părerile în cartea de impresii, ci și mulți cetățeni străini care locuiesc în Moscova sau sînt în trecere prin oraș.

Iată ce scrie bunăoară consilierul cultural al Ambasadei franceze, al cărui nume nu l-am putut descifra: „Un francez este fericit să regăsească spiritul latin îmbinat armonios cu spiritul slav și cu admirabilul folclor romîn".

Iar profesorii Tian Ciao-he și Van Man-si de la Institutul de Artă din Pekin au constatat:

„Multe lucrări frumoase, iar Baba e pur și simplu admirabil. Mult adevăr omenesc în sculptura lui Szobotka „Se naște o idee". Lucrările lui Baba ne-au arătat cum prin culori și nuanțe se poate oglindi adevărul vieții. Sînt frumoase și alte tablouri. Realizările pictorilor, sculptorilor și graficienilor romîni ne-au mișcat mult".

Ne oprim aici. Sînt simple spicuiri dintr-o carte de impresii. Dar ele vorbesc de la sine.

Gh. Gheorghiță

Afiș pentru Festival

Carnetul scriitorului

EROINA LUI PUȘKIN

Se pare că Tatiana, eroina romanului versificat al lui Pușkin „Evgheni Oneghin", a fost o tînără și frumoasă romîncă. Pulheria, fiica serdarului Iordache Vartolomei, cel care a găzduit pe A. Pușkin în vremea pe care poetul, foarte tînăr, a petrecut-o la Chișinău.

Criticii ruși au fost de acord că „Evgheni Oneghin" este o lucrare autobiografică și că această operă a fost zămislită între anii 1821—1823, în exilul de la Chișinău al poetului.

Din primele versuri se vede că Pușkin își amintește, în „Evgheni Oneghin", de stepele Moldovei, unde l-a zvîrlit soarta nemiloasă.

Chișinăul în care a trăit Pușkin nu mai era orășelul neînsemnat de pîn-atunci. Se umpluse ca prin farmec de o pleiadă de intelectuali — revoluționari, refugiați din Iași, București și Constantinopol, în urma Eteriei de la 1821, mișcarea de eliberare a grecilor și a popoarelor dunărene de sub apăsarea jugului otoman.

Această societate aleasă a fost cadrul în care genialul poet a petrecut doi ani din viață și a cunoscut pe Pulheria, care i scria „te iubesc cu dragoste de soră". Fiica serdarului Iordache Vartolomei a fost însă, desigur, numai embrionul Tatianei, fiindcă în cei zece ani cît a ținut elaborarea lui „Evgheni Oneghin" — opera cea mai voluminoasă a lui Aleksandr Sergheevici — el a cunoscut altiea și altiea alte femei, din personalitatea cărora a adăugat necontenit la modelul primordial, la făptura fizică și sufletească a fermecătoarei moldovence.

Din descrierile făcute de contemporani, reiese că fiica serdarului răspîndea o mare vrajă în jurul ei. Fată cultă, vorbind la perfecție limba rusă și franceză, admirată, răsfățată, puțin ironică, puțin încrezută, dar inimă bună și cu purtări pline de grație, Pulheria serdarului Vartolomei — sau, exact, Vartolomei — a fermecat și pe țarul Alexandru I, cărula protipendada orașului îi oferise o serbare cu prilejul unei vizite la Chișinău.

S-o fi cerut Aleksandr Sergheevici de soție, pe Pulheria? Să fi fost respins? Cine-ar putea răspunde!? E cert că idila Evgheni-Tatiana răsfrînge momente din tinerețea lui Pușkin și a Pulheriței.

Pulheria a stat în casa părinților pînă la vîrsta de treizeci de ani, cînd s-a măritat cu consulul grecesc de la Odesa, un oarecare Mano.

Cam în aceeași vreme s-a căsătorit și Pușkin cu N.N. Goncearova, din pricina căreia a și murit, într-un duel nenorocit.

Victor Eftimiu

ORIZONT

LUMINI ȘI UMBRE

Cu prilejul vizitei în minunata Rominie, delegația noastră de cineaști sovietici a fost invitată să viziteze șantierul complexului cinematografic de la Buftea.

Am rămas impresionați de amploarea viitoarei cetăți a filmului rominesc. Bunăvoința inginerului-șef care ne-a prezentat, însoțită de ample explicații, macheta complexului, ne-a înlesnit cunoașterea în amănunt a acestei splendide realizări a regimului democrat-popular din Rominia.

Lacul artificial, castelul, pădurea, platourile de turnare, numeroasele clădiri adăpostind laboratoare fotografice, ateliere în care vor fi realizate decorurile, cabinele actorilor, vor asigura toate condițiile necesare realizării unor filme artistice de mare amploare. Studiourile de la Buftea, a căror construcție se execută după un proiect sovietic și cu participarea specialiștilor sovietici, constituie o mărturie în plus a indestructibilei prietenii care leagă popoarele noastre.

Din discuțiile cu colegii din R.P.R am aflat că cinematografia românească mai întîmpină încă unele dificultăți pricinuite de lipsa de experiență a actorilor, proveniți în cea mai mare parte din teatru. De dificultăți asemănătoare s-a lovit și cinematografia sovietică în începuturile ei. Nici eu, de altfel, nu sînt un vechi actor de cinema. Am îmbrățișat profesiunea aceasta de puțin timp; întreaga mea viață a fost legată de teatru.

Sînt mai bine de două zeci și cinci de ani de cînd am ieșit pentru prima oară pe scenă. În acest răstimp am interpretat aproape o sută de roluri în piese de autori clasici și contemporani ruși, sovietici și străini. Rolurile mele preferate le-am găsit, însă, în repertoriul sovietic: profesorul Poletaev din piesa „Bătrînețe zbuciumată", Koșkin din „Liubov Iarovaia", Ivan cel Groaznic din piesa „Marele țar", Teterev din „Micii burghezi" a lui Gorki.

Educația de actor, mi-am făcut-o deci la școala dramaturgiei. Abia în anul 1952 am început să lucrez în cadrul studioului „Mosfilm" unde am interpretat multe roluri printre care amintesc de profesorul Galka din filmul „Școala curajului", Ragozin din filmele „Primele bucurii" și „O vară neobișnuită", Makarenko din „Poemul pedagogic" și Dzerjinski din recenta producție „În toiul luptei", care rulează și pe ecranele cinematografelor bucureștene.

Scurta mea experiență de actor de film ca și îndelungata activitate în teatru îmi permit să afirm că, așa cum au arătat și colegii romîni, aceste două activități se deosebesc mult între ele. De aici provin și dificultățile amintite. Desigur, munca în cinematografie este mult mai grea, dar și mult mai interesantă. Ceea ce-l împiedică pe actorul de teatru proaspăt intrat în cinematografie să se realizeze este — cred eu — lipsa unei continuități în dezvoltarea personajului interpretat, a unei comunicări directe cu spectatorul, lucru care — aș putea spune — se află în sîngele actorului de teatru. Această lipsă am simțit-o și eu la început și acest lucru bineînțeles, mi-a creat greutăți. Sînt însă convins — și aici avansez propriul meu exemplu — că după o anumită perioadă de activitate, actorul de teatru ajunge să-și desăvîrșească măiestria și pe platoul de filmare. E nevoie însă de multă muncă, de o muncă stăruitoare, de fiecare clipă.

V. Emelianov
artist emerit al R.S.F.S.R.

Ascultîndu-l pe Daniil Șafran

Cronică muzicală

Ultimul concert simfonic al Filarmonicii de Stat „George Enescu" ne-a procurat o plăcută surpriză: întîlnirea cu marele violoncelist sovietic Daniil Șafran. Îl ascultasem deseori în interpretările magistrale de pe discuri, însă contactul „pe viu" cu muzica lui Șafran îți împrumută o substanțială doză de emoție în plus. Tînărul violoncelist sovietic are marele dar al virtuozilor celebri de a „trece rampa", fapt pentru care Șafran trebuie „văzut", nu numai „ascultat".

Născut în anul 1923, la Leningrad, într-un mediu muzical (mama era pianistă, iar tatăl violoncelist), Daniil Șafran s-a dedicat de timpuriu artei sunetelor. Sub îndrumarea profesorului Aleksandr Strimmer a studiat de la vîrsta de 10 ani la Conservatorul din Leningrad, debutînd un an mai tîrziu ca solist al Filarmonicii locale, sub bagheta vestitului dirijor englez Albert Coates. „Variațiunile rococo" de Ceaikovski interpretate cu acel prilej i-au adus consacrarea artistică.

Drumul lui Daniil Șafran nu cunoaște după 1935 decît succese răsunătoare. Cucerește premiul întîi la Concursul unional al tinerilor violonceliști sovietici, obține același premiu la Festivalul mondial al tineretului de la Budapesta și apoi la Concursul internațional de la Praga. Aceste incontestabile succese artistice îi aduc Premiul de Stat (1952) și titlul de artist emerit al R.S.F.S.R (1955).

Deși încă tînăr ca violoncelist, Daniil Șafran se află în plină maturitate. Are o tehnică naturală surprinzătoare și o ușurință a traversării pasagiilor uimitoare. Totul pare că se desfășoară extrem de simplu: duble coarde, treceri rapide în diferite poziții, atacuri prin salturi mari la căluș, etc. Șafran are o tehnică curată, ireproșabilă, dublată de o molipsitoare căldură artistică. Interpretarea lui te cuprinde, te cucerește, te desfată, fără a te obosi în efortul de concentrare.

Analizat în amănunt, Șafran face parte din acei virtuoși care și-au dobîndit o perfectă tehnică a fiecărei mîini. Trăsătura sa de arcuș este sigură, ușoară ca un fulg în pasagiile de pian, violentă și puternică în forte. Poigne-ul mîinii drepte are o conformație naturală capabilă de a realiza cele mai dificile pasagii. Mîna stîngă pare că nu mai are probleme. Totul „curge" din degetele sale (expresia este adecvată admirabilelor glissando-uri pe care le execută impecabil!).

Singura întrebare deschisă în interpretarea lui Daniil Șafran ne apare aceea a stilului. Fără îndoială că vîrsta își spune aci cuvîntul, și numai rigurozitatea privită de la înălțimea tehnicii sale ne impune această rezervă. Dacă în concertul lui Dvorak solistul s-a pătruns total de stilul epocii și al școlii cehe, nu același lucru se poate spune despre aria lui Bach. Tendința spre poezie, pare că a răpit din măreția sobră a liniei lui Bach.

Programul concertului Filarmonicii de Stat „George Enescu", sub bagheta lui Mircea Basarab, a cuprins „Rapsodia I-a" în la major de Enescu, „Concertul pentru violoncel și orchestră" de Dvorak și „Simfonia a IV-a" în fa minor de Ceaikovski. Șafran a interpretat — la insistențele publicului — „Aria" de Bach cu acompaniament de orchestră.

Debutînd cu „Rapsodia" lui Enescu, colectivul Filarmonicii noastre a ținut să aducă omagiul pios memoriei genialului nostru compozitor de la a cărui moarte s-au împlinit, la 4 mai 1957, doi ani. Mircea Basarab a redat lucrarea în toată sclipirea ei, dovedind o perfectă stăpînire a partiturii și o dragoste fierbinte față de populara creație a lui Enescu.

Partea întîia a concertului s-a încheiat cu binecunoscutul concert pentru violoncel de Dvorak. Lucrarea, concepută de compozitor ca o simfonie cu instrumentul obligat (fără cadențe de virtuozitate), oferă multiple posibilități de relevare a solistului. Daniil Șafran a atacat cu multă forță tema principală, dinamică a concertului, pe care apoi a reexpus-o în multiple nuanțe și culori. Cu multă poezie a redat partea doua „Adagio ma non tropo", făcînd dovada unui temperament excepțional de sensibil. Șafran ne-a făcut să trăim intens întreaga atmosferă romantică a concertului, învăluită de fevenirea neîncetată a emoționantului cîntec „Acesta este sufletul meu" de Dvorak. Finalul energic, tumultuos, cu accente de marș, a răsunat impunător sub arcușul violoncelistului sovietic. Maniera în care Daniil Șafran a interpretat concertul lui Dvorak, îl situează alături de cei mai desăvîrșiți violonceliști contemporani.

În încheierea concertului simfonic al Filarmonicii de Stat „George Enescu", am ascultat „Simfonia IV-a" de Ceaikovski. Dirijorul Mircea Basarab a interpretat-o pe dinafară, înscriind astfel o nouă victorie în drumul său ascendent. Tînăr relevat în ultimii ani, Mircea Basarab se numără astăzi printre cei mai buni șefi de orchestră ai noștri. Munca sa perseverentă, conștiincioasă, dublată de dorința unor prime audiții de muzică contemporană, l-au situat pe Mircea Basarab alături de maeștrii Georgescu și Silvestri în ce privește originalitatea programelor și consistența lor. Lucrările clasice dobîndesc sub bagheta sa maturitate, sobrietate și echilibru în construcție. Simfonia lui Ceaikovski a sunat sclipitor, iar acompaniamentul lui Șafran a fost discret, prompt și expresiv.

Prezența violoncelistului sovietic în mijlocul nostru — după vizita de acum cîțiva ani a lui Rostropovici — a putut să ne sugereze imaginea școlii contemporane a marilor prieteni de la răsărit. Fără îndoială că Daniil Șafran înseamnă un model de seriozitate artistică și o garanție de viitor. Concertul său de la Ateneu a stîrnit un viu interes, iar arta sa ne-a cucerit pe deplin. Vizitele acestui excepțional violoncelist vor însemna întotdeauna evenimente artistice deosebite și vor fi oricînd binevenite și salutate cu căldură de auditorii din țara noastră.

Viorel Cosma

Schiță pentru o fîntînă — sculptură de Zinovi Vilenski

Carnet

În introducerea la o culegere de povestiri ale scriitorilor sovietici, apărută în Franța, cunoscutul om de litere francez Louis Aragon face interesante considerații asupra literaturii sovietice, pe care revista „Inostrannaia literatura" le reproduce în numărul său pe martie.

Trecînd în revistă literatura sovietică de la începuturile ei și pînă astăzi Louis Aragon scrie că literatura realismului socialist este un rezultat necesar al evoluției gîndirii omenești. Ideologia ei este foarte bine reliefată, după părerea sa, în lucrări ca „Așa s-a călit oțelul" de Nikolai Ostrovski, „Poemul pedagogic" de A. S. Makarenko și „Povestea unui om adevărat" de Boris Polevoi, care oglindesc măreția luptei poporului sovietic.

Combătînd falsele teorii care pretind că realismul socialist ar duce la nivelarea personalității scriitorului, Aragon se oprește în studiul său asupra creației lui Șolohov, Fedin, Leonov, Fadeev, Vera Panova, Ovecikin, Granin și a altor scriitori sovietici, diferiți ca gen și temperament scriitoricesc, care, prin varietatea operelor lor demonstrează că realismul socialist nu implică uniformizarea creației sau nivelarea personalității, ci dimpotrivă le stimulează. Literatura sovietică, arată în încheiere scriitorul francez, se impune nu numai prin faptul că înfățișează viața omului nou, eliberat de exploatare, ci mai ales pentru că conține „prețioasele vitamine" ale vieții spirituale a unor oameni însuflețiți de ideile cele mai înaintate.

★

Tot „Inostrannaia literatura" publică, în același număr, articolul „Unele probleme actuale ale literaturii romînești", semnat de poetul romîn Mihu Dragomir. Între altele, articolul se ocupă de varietatea de stiluri și curente în operele scriitorilor romîni.

★

În cinstea aniversării a 40 de ani de la Revoluția Socialistă din Octombrie, orașul Chișinău, capitala Republicii Socialiste Sovietice Moldovenești, pa găzduiește o expoziție de artă plastică la care vor fi reprezentați pictori și sculptori moldoveni. Tot la Chișinău se va deschide o expoziție închinată mișcării revoluționare din Moldova. În cinstea mărețului eveniment, editurile din republică pregătesc apariția lucrărilor „Lupta oamenilor muncii din Basarabia împotriva intervenționismului" (anii 1917—1920) de N. Bereznikov, „Cronica evenimentelor revoluționare din Basarabia" de I. Dikov ș.a., iar studioul cinematografic „Moldova film" un film documentar și jurnale despre realizările dobîndite de R.S.S.M. pe tărîm economic și cultural.

★

În cadrul turneului întreprins în Turcia, violonistul sovietic David Oistrah a vizitat și Conservatorul din Ankara, unde s-a interesat îndeaproape de pregătirea tinerilor muzicieni turci și a făcut o expunere asupra situației învățămîntului muzical în U.R.S.S.

La plecare, în semn de prietenie pentru colegii turci, Oistrah a dăruit Conservatorului partitura autografă a Simfoniei-bilină „Ilia Muromeț", a marelui compozitor R. Glier.

★

În Editura pentru literatură străină din Moscova a apărut traducerea în limba rusă a romanului „Desculț" de Zaharia Stancu.

A. Prokofiev

Vișinul

Peste rîul călător
Un vișin a-nflorit,
Și parcă un omăt ușor
Cărări a-ntroenit.

Și parcă viscole de dor
Aleargă-n pas tăcut,
Sau parcă lebedele-n zbor
Toți fulgii și-au pierdut.

Și trec pe drumul trolenit
De dincolo de ape.
Eu nimănui nu i-am vorbit
De inima-ți aproape.

Dar tu în taine să nu crezi,
Ne știe-al nostru dor
Și vișinul plin de zăpezi
Și rîul călător.

În romînește de **Emil Manu**

POETUL DE LA MOABIT

Există imagini care nu se desăvîrșesc poate niciodată. Ele trăiesc în noi puternice și răscolitoare, și fantezia le nuanțează, și ni le apropie de trăsăturile spre care tindem noi înșine. Pentru generația noastră rămîn zguduitoare, de o nemaipomenită forță de pilduire, imaginile generoase ale Zoiei Kosmodemianskaia și eroilor panfiloviști, ale lui Oleg Koșevoi și a prietenilor săi din Krasnodon, ale lui Matrosov și Gastello. Ne rămîn în inimi ca întruchiparea frumuseții sufletului omenesc, a culmii demnității umane. Și dacă aceste imagini au intrat deja în noi ca parte integrantă a viselor noastre despre integritate, nuanțate după afectivitatea fiecăruia, cu Musa Djalil se întîmplă un lucru destul de ciudat. Imaginea chipului său se întregește pe zi ce trece, se completează, ajunge la noi, de după moarte, de după zidurile umede ale închisorilor, de după sîrmele ghimpate ale lagărelor de concentrare, mereu mai puternică, mai apropiată, mai luminoasă...

De pe filele pătate de sînge și sudoare ale caietelor de note, chipul lui Musa Djalil se ridică tot mai înalt, cu fiecare nouă poezie găsită și publicată mai frumos, mai eroic. Căci dacă viața lui Musa Djalil e poezie, o înaltă și înflăcărată poezie comunistă, poezia e însăși viața sa:

Ca și grăuntele fermecat din poveste
De cîntec presărat e drumul meu.
Luați-i deci urma și-mi veți da de veste
Ca să mă găsiți nu e greu.

Cine este Musa Djalil, omul care închis între zidurile morții a avut uimitoarea forță morală ca în ceasurile așteptării sfîrșitului să scrie versuri de o uluitoare luminozitate, versuri de dragoste și încredere în viață, în comunism, în patria sovietică, în puterea nebiruită a internaționalismului?

În bătălie m-ajută dragostea ta
Și pînă cînd visele moartea
nu mi le frînge,
Eu dragostea mea pentru tine
și țară
O scriu pe pămînt cu roșul meu
sînge.

Să urmărim grăuntele-poezie presărate pe drumul său eroic. Poezia lui Musa Djalil începe cu biografia sa. Și pînă în ultima clipă a vieții, primele versuri ale tînărului învățăcel, fugit din chiliile întunecoase ale unei medrese musulmane să lupte în războiul civil pentru puterea sovietică (1919), răsună ca un jurămînt:

Nu te-ntoarce niciînd de pe drumul
ales,
Chiar dacă viața ți-o dărui.

Profesiunea de credință față de cauza comunismului făcută în întîiele versuri, la 13 ani, rămîne neschimbată, aceeași, și în ultimele versuri, scrise cu cîteva zile înainte ca mîna călăului să-i curme suflarea (10.I.1944).

Doar acela-nvinge-n bătălie
Ce-are crezu-n izbîndă mai dur ca
oțelul.

Plecat din micul aul tătar, tînărul comsomolist devine student al facultății muncitorești tătare din Kazan, instructor al Comitetului de comsomol din Orsk, și chemat la Moscova, devine activist al C.C. al Comsomolului, terminînd universitatea în 1931. Un drum obișnuit spre lumină al tinerilor sovietici din generația sa.

Scrie neobosit. Apar mereu noi și noi volume de poezii: „Mergem" (1925), „Tovarășului" (1929), „Milioane cu steaguri roșii" (1933), „Versuri alese" (1934). Gîndurile și sentimentele contemporanului cincinalelor Musa Djalil le exprimă într-un amplu poem; scrie cicluri de poezii, librete de operă dintre care „Altîn ceci" e distins în 1939 cu Premiul Stalin.

O trăsătură distinctivă a versurilor acestei perioade este pe lîngă mereu sporita exigență față de formă, un puternic simț al epocii, o vibrantă conștiință a răspunderii poetului față de tot ce se întîmplă în jurul său. Era firesc, deci, ca din primele zile ale atacului barbar al armatelor hitleriste, Musa Djalil să se înroleze în rîndurile apărătorilor patriei sovietice. Luptînd cu arma în mînă, poetul nu-și uită pe front nici arma în stare să înflăcăreze inimile tovarășilor săi. În orele de tihnă de dinaintea atacurilor citește camarazilor versuri de dragoste pentru patrie și iubită, pentru cei rămași acasă, versuri de ură împotriva dușmanilor cotropitori. Dar un comunicat laconic îl pierde din ochii milioanelor de cititori: „Dispărut fără urmă". Ani întregi s-a crezut că împreună cu miile de ostași căzuți pe frontul de la Volohov a căzut și Djalil. Dar Djalil trăia. Trăia, lupta și scria. S-a crezut că a murit pe front. Pînă într-o zi, cînd pe adresa Uniunii scriitorilor din Moscova a sosit un mic pachețel trimis de un fost partizan belgian, André Timmerman, vecin de celulă cu Djalil. Pachețelul, un caiet de note cu poezii scrise în temniță, e ceea ce cunoaștem astăzi sub titlul „Caietul de la Moabit", distins recent cu înalta apreciere a poporului și guvernului sovietic, Premiul Lenin. De atunci nu contenesc să sosească mereu file umplute cu un scris mărunt. Expeditorii sînt oameni necunoscuți dar care l-au îndrăgit pe Djalil în lagărele de concentrare sau în beciul închisorilor.

Fiecare filă, fiecare nou vers întregește imaginea poetului, dă noi lămuriri asupra ultimilor ani de viață:

Ce să fac?
A refuzat să spună ultim cuvîntul
prietenul pistol.
Vrăjmașul mi-a încătușat mîinile
neputincioase.
Și urmele sîngelui meu le-acoperă
praful...

Deci atunci cînd a fost declarat „dispărut fără urmă", Djalil rănit, a încăput pe mîinile dușmanilor. Dus în Germania într-un lagăr de concentrare, comunistul Djalil nu încetează lupta. Lămurește, îmbărbătează, înflăcărează. Organizează o fugă din lagăr. E prins și condamnat la moarte, e încarcerat în închisoarea Moabit din Berlin. Suferințele, chinurile, torturile, conștiința inevitabilei morți, nu-l îngenunchiază:

Minți, călăule, minți! Îngenunchiat
n-ai să mă vezi.
Din nou în beci mă poți arunca. Mă
poți pune-n vinzare.
Nu cer îndurare. Și de mor, eu mor
în picioare.
Chiar de capul cu barda-mi retezi.

Ce forță morală transmit aceste poezii! Ce vise îndrăznețe ale versurilor! Ce emoționantă și zguduitoare forță poetică a sentimentelor celor mai umane! Tema tragică — comună poeziilor de la Moabit — nu este tema destinului frînt, ci regretul insuficientei slujiri a patriei.

Zi cu zi poeziile lui Musa Djalil sînt traduse în mai multe limbi. Zi cu zi versul lui înflăcărat cucerește alte inimi de cititori. I se descoperă noi poezii. Și chipul său crește pe zi ce trece mai eroic, mai luminos.

Se înalță toată statura sa. Nepieritoare.

Toma George Maiorescu

Un poem optimist

„Așa va fi" de K. Simonov — la Teatrul Armatei

Este în puterea omului, în însăși natura sa să-și învingă durerile și să pornească cu forțe noi la reclădirea vieții din ruine, renăscînd ca pasărea Phoenix din propria cenușă. Este în această forță regeneratoare a vieții un fenomen, care, cu toată repetarea sa frecventă de-a lungul istoriei omenirii, nu poate să nu-ți stîrnească admirație și uimire de fiecare dată.

Omul sovietic posedă aceste însușiri regeneratoare ridicate la un potențial maxim. El trăiește într-o societate în care desființarea exploatării a stabilit relații noi între oameni; într-o societate în care toate forțele sînt îndreptate către viitor, către desăvîrșirea noii orînduiri și statornicirea fericirii pentru toți aceia care o merită. De aci optimismul său, încrederea sa în victoria forțelor binelui, curajul său neclintit în fața primejdiilor. De aci tăria morală cu care oamenii sovietici au făcut față uriașei încercări la care i-a supus Marele Război pentru Apărarea Patriei, cotropirea fasciștilor.

Condiția vitală esențială a omului sovietic este pacea. În cele mai grele clipe ale războiului, în cumplita încleștare în care s-au aflat prinși cu dușmanul pătruns pînă în inima țării, gîndul păcii, gîndul la ceea ce „va fi" i-a însoțit pe oamenii sovietici, luminîndu-le drumul ca o făclie. De aceea războiul le-a lăsat nealterată imensa disponibilitate sufletească, facultățile creatoare și bogata capacitate de simțire care-i caracterizează. Dragostea, prietenia, încrederea în viață și-au făcut cunoscut prețul tocmai în acele zile în care se hotăra soarta însăși a întregii omeniri.

Aceasta e, pe scurt, semnificația piesei „Așa va fi" de K. Simonov, pe care Teatrul Armatei a prezentat-o în premieră publicului bucureștean.

Desfășurîndu-și acțiunea în anul 1943, deci în perioada cînd trupele sovietice dădeau lovitură după lovitură armatelor hitleriste în retragere, piesa aduce cu sine o atmosferă complexă, în care durerea și melancolia pricinuite de rănile războiului încep să facă tot mai mult loc speranței și bucuriei presimțite a apropiatei victorii.

În casa inginerului Saveliev, despre a cărui soartă nu se mai știe nimic de trei ani, de cînd a plecat pe front, locuiește acum academicianul Fedor Alexandrovici Voronțov, împreună cu fiica sa Olia și cu sora sa venită de la țară, mătușa Sașa. Frumoasă, inteligentă, energică, Olia este iubită de arhitectul Serghei Nikolaevici Sinițîn, ucenic al tatălui ei în arta construcției. Dar Olia poartă în suflet mîhnirea unei iubiri neîmplinite: tînărul ei coleg. Vitea, care o iubise, a murit pe front.

Și iată că liniștea casei e tulburată deodată: sosește de pe front, într-o scurtă permisie, inginerul Saveliev, proprietarul casei. E colonel de geniu, și și-a pierdut încă din primele zile ale războiului soția și fiica. Acum, bîntuit de amintiri triste, nu vrea decît să vadă, pentru o ultimă oară, casa în care a trăit zile fericite alături de ființele dragi. Este momentul care declanșează o serie de resorturi intime și acțiuni ale personajelor, dezvăluind o umanitate caldă, sensibilă și plină de farmec. Desigur că noii locatari ai casei n-au să-l lase pe Saveliev să-și petreacă cele cîteva zile de permisie într-o cameră de hotel. Ei se vor străduí să-i creeze o ambianță cît mai plăcută, pentru ca omul venit de pe front cu pieptul plin de decorații și cu urmele mai multor răni, să se simtă cu adevărat acasă, chiar dacă acest „acasă" îi stîrnește cu o acuitate dureroasă, mai ales la început, amintirile.

Este cu adevărat cuceritoare căldura ospitalieră și prietenia cu care bătrînul academician Voronțov îl primește pe Saveliev, răsturnînd toată casa cu susul în jos, punînd totul în mișcare, cu o veselie molipsitoare pentru ca oaspetele în propria sa casă să nu se simtă stingher, străin. E înduioșătoare grija plină de respect cu care locatarii cei noi ai casei au păstrat neatinse lucrurile găsite, lăsînd la locul lor pînă și fotografiile proprietarilor.

Simplu, fără ostentație, dramaturgul Simonov a creat o imagine emoționantă a relațiilor noi între oameni, bazate pe dragoste și încredere, specifice țării sovietice.

Acțiunea se desfășoară mai departe fără evenimente neprevăzute, fără mari surprize sau ciocniri violente. Conflictul are mai mult un caracter intim, contradicțiile aflîndu-se în chiar sufletul complicat uneori al oamenilor. Ceea ce trebuia să se întîmple, s-a întîmplat: Saveliev a găsit în Olia o ființă sensibilă, vioaie și inteligentă, alături de care timpul pare să zboare mai repede și rănile să doară mai puțin; Olia a descoperit în Saveliev omul pe care-l aștepta de mult, întruchiparea vie a viselor ei de fată tînără. Și totul s-ar fi putut încheia aici, dacă în sufletul lui Saveliev nu și-ar fi făcut loc neliniștea și îndoielile: are patruzeci de ani, războiul și-a pus pecetea asupra lui nu numai încărunțindu-i părul, ci făcîndu-l să se simtă **mult mai bătrîn; amintirile îl năpădesc uneori, copleșindu-l. Nu poate** crede că și pentru el mai poate exista fericire.

Scenă din actul III. De la stînga la dreapta, actorii: Maria Sandu, G. Cimpeanu, C Codrescu, Liliana Tomescu, Toni Zaharian, G. Sion, Eug. Bosînceanu.

Văzuți de **Drăgulescu-Drag**

Și pe deasupra, lîngă Olia se află mereu tînărul arhitect Serioja, care o iubește, și care pare să aibă drepturi de mult cucerite.

K. Simonov cunoaște viața. El știe că adesea viața însăși se însărcinează să rezolve probleme care oamenilor li se par insolubile. Și toată zbaterea lui Saveliev, și neliniștea Oliei se încheie în mod fericit, **odată** cu plecarea pe front a colonelului, cu încrederea optimistă în victoria apropiată, în reîntoarcerea definitivă, în fericirea posibilă.

Teatrul Armatei a pregătit această piesă în cadrul concursului tinerilor artiști din teatrele dramatice, care și-a încheiat de curînd faza regională.

Așadar principalii interpreți ai piesei sînt actori tineri, iar regizorul însuși, Lucian Pintilie, e un tînăr, care pune pentru prima oară o piesă pe scena unui teatru din București.

Tinerețea interpreților nu s-a făcut însă deloc vizibilă prin stîngăcii sau nereușite, ci numai prin elanul sincer cu care s-au integrat atmosferei piesei, dîndu-i prospețime și farmec.

Calitatea principală a spectacolului se află tocmai în această atmosferă luminoasă, propice înfloririi celor mai alese sentimente omenești, pe care regizorul și interpreții au înțeles-o, recreînd-o pe scenă, transmițînd-o spectatorilor. Folosind cu pricepere spațiul și timpul scenic, dînd valoarea necesară pauzelor pe care le-a încărcat cu substanță dramatică prin jocul mut al actorilor, regizorul a creat o ambianță scenică vie, în care personajele se mișcă firesc, organic.

L-am revăzut cu plăcere pe tînărul Constantin Codrescu, care în ultimii ani a avut cîteva apariții remarcabile — nu va fi repede uitată creația sa în rolul lui Nikolai din „Dragoste tîrzie" — în rolul colonelului Saveliev. Interpretarea talentatului actor a urmărit cu atenție evoluția personajului de la intrarea din actul I, sub aspectul copleșitor de trist al omului pentru care viața înseamnă luptă, singurătate și amintiri dureroase, și pînă la ieșirea din finalul ultimului act, care radiază pînă în cel din urmă rînd al sălii dragoste, bucurie și speranță în fericirea apropiată.

Liliana Tomescu i-a fost o parteneră excelentă în rolul Oliei. Actrița ne obișnuise în ultima vreme cu roluri de comedie, ca în „Nu se știe niciodată", sau roluri de femeie-vamp, blazată și cinică („La ora 6" sau „De partea cealaltă"). Și iată că de data aceasta apare în rolul unei tinere îndrăgostite, care trăiește cu neliniște și naivitate fiorul primei iubiri. Emoționantă a fost îndeosebi scena mărturisirii din ultimul act, în care actrița a adus o mare intensitate de simțire. Păcat numai că glasul puțin aspru, răgușit, o trădează uneori, răpindu-i posibilitatea de a exprima și auditiv cele mai subtile nuanțe ale rolului.

În atmosfera luminoasă și caldă pe care spectacolul în ansamblu o răspîndește, arhitectul Serioja apare ca un corp străin, și e bine că e așa. Personajul acesta cu suflet mic nu face parte din această familie de oameni generoși, cu suflet mare, deschis. Toni Zaharian a înțeles acest lucru. Fără a exagera aspectul „negativ" al personajului, fără a-l descoperi de la prima apariție în scenă, actorul a izbutit să comunice publicului antipatia crescîndă pentru un personaj, care sub aparențe onorabile ascunde meschinărie și perfidie.

Rolul maiorului-medic Ana Grigorievna, tovarăș de luptă și prietenă a colonelului Saveliev, l-a interpretat cu naturalețea și sobrietatea care o caracterizează, Eugenia Bosînceanu. Caracterul integru, ferm, aproape bărbătesc al eroinei și-a găsit o bună interpretă în această tînără actriță, care apare prea rar pe scena Teatrului Armatei. Dar cred că jocul actriței a lăsat unele nedumeriri în legătură cu sentimentele personajului ei față de Saveliev. Să fi fost oare totul atît de simplu cum a lăsat să se creadă actrița, sau jocul complicat și uneori ingrat al vieții i-a creat personajului mai multe pricini de neliniște și zbucium, decît putea să-i dea grija pentru încheierea cu bine a poveștii de dragoste dintre Saveliev și Olia?

În ansamblu un spectacol bun, bogat în momente emoționante, care dovedește valoarea de netăgăduit a echipei tinere a Teatrului Armatei. O piesă optimistă, generoasă, care transmite încredere în om, în viață, în dragoste.

Margareta Bărbuță

Nikolaici și Nina

de BORIS POLEVOI

Contrariile se atrag. Iată fără îndoială pentru ce Nikolai Kuzmici Koliada și Valeri Evghenievici Strelbițki deveniră prieteni chiar de la sosirea la casa de odihnă.

Koliada — bondoc la trup, rotund la chipul puternic colorat, cu părul negru, în care cîteva smocuri prea timpuriu încărunțite luceau ca poleiul pe antracit, cu nas cărnos și mustața subțire, menită vizibil să sublinieze stacojiul buzelor groase — lepădă din prima zi uniforma lui de inginer de mine și îmbrăcă niște pantaloni de pînză nealbită, o cămașă ucraineană cu broderii vioaie și sandale din care se zăreau picioarele goale. Strelbițki, și el inginer de mine, un tip înalt, slab, cu nasul arcuit și păr arămiu ciufulit, sosise fără uniformă; cu toate acestea, chiar pe plaje, chiar în pivnițele în care vilegiaturiștii coborau din cînd în cînd să facă cinste vinului de Gruzia, ținuta lui rămînea tot atît de rigidă ca și cum ar fi purtat tunica încheiată pînă la git.

Deosebirea dintre caracterele lor apăruse chiar din clipa cînd se găsiră împreună în camera cea mare, urmată de verandă cu vedere spre mare, pe care trebuiau s-o împărțească timp de douăzeci și opt de zile. În timp ce Strelbițki, în picioare în fața dulapului, își scotea tacticos lucrurile din valiză, tot căutînd să le așeze în chipul cel mai rațional, Koliada își și pusese schimburile pe polițe și în sertare. În fața oglinzii, gol pînă la brîu, se bărbierea cu o plăcere evidentă, pălăvrăgind în același timp cu noul său vecin. Mina de cărbuni pe care o conducea era una din cele mai importante din Donbass; lucrase acolo de copil, împingînd vagonetele și făcuse după aceea parte din prima promoție a studenților comsomoliști. Cu toate că nu învățase mai rău decît oricare altul la Școala de Mine, era în veșnic dezacord cu ortografia și mereu expus dojenilor soției sale, învățătoare de profesie.

În timp ce mînuia briciul, strîmbîndu-se, întinzîndu-și pielea obrajilor, tăcutul său interlocutor mai află pe cînd își rînduia cu grijă în dulap cămășile desăvîrșit călcate, că a conduce o mare mină de cărbuni nu este un lucru mărunt, dar că e al dracului de interesant. Tehnica înaintează atît de repede în Donbass că degeaba alergi după ea, ți-e greu s-o ajungi. Se pot face multe lucruri, dar cu condiția să nu rămîi surd la vocea poporului și să nu te lași năpădit de grăsime.

Reflectat în oglindă, aruncă tăcutului său vecin o clipire șireată și continuă:

— Vă spuneți desigur: „Ce tot îndrugă, butoi de slănină!“ Dar eu am mușchi, toți cei din neamul Koliada sîntem spătoși din naștere. Cu toată vîrsta mea, mai ridic încă lesne cu brațul întins o greutate de șaisprezece kilograme. Nu mă crezi?

Cu grijă ca și cum ar fi fost vorba de un bibelou fragil, așeză briciul pe policioara de sticlă din fața oglinzii. Privirea sa veselă făcu înconjurul camerei și se opri asupra unui fotoliu de mahon masiv. Se aplecă brusc; cu mîna strînsă pumn apucă un picior al fotoliului și-l ridică deasupra capului, cu ușurința cu care ar fi fost vorba de un scaun de paie. Apoi, împroșpătîndu-și cu apă de colonie ceafa lui de taur, subsuorii și pieptul păros, mai povesti că are trei copii. Fiica cea mare, inginer de mine ca și el, se măritase, dar nu reușise încă să-l facă bunic. Al doilea, un fiu, își termina studiile la Școala de Mine, dar și el va părăsi curînd căminul: vorbea mult în scrisorile lui de o tînără tovarășă... Cît despre mezin, Nikolai Nikolaici, era un puști ne mai văzut. „O să-l vezi!“ Lovindu-și picioarele goale de parchet, Koliada merse să-și ia din valiză un vraf de fotografii alese una din ele și cu fața strălucitoare i-o întinse tovarășului său:

— „Iată-l! Asta va fi o lumină a minelor!

Fotografia reprezenta un ștrengar de vreo cinci ani, cu chip rotund și părul negru. Zîmbea, îmbrăcat în tunica părintească care îi ajungea pînă la glezne; capul lui mare dispărea aproape în întregime în șapca prea largă și niște litere inegale — ca niște chibrituri încîrligate — se întindeau cît ținea fotografia. „Lui Kolia, Nicolai Nikolaici“.

— Vă seamănă, murmură Strelbițki, după ce aruncă o privire grăbită ștrengarului.

Koliada era prea fericit pentru a observa graba cu care Strelbițki îi înapoiase fotografia. El răspunse: „Și încă cum! Toată lumea o recunoaște de altfel..“ După o clipă, mirat de lipsa de entuziasm a interlocutorului său, continuă: „Kolea sînt eu pricepeți? Și Nikolaici este el!“

Celălalt nu răspunse. Buzele sale palide, de parcă ar fi fost stropite cu pistrui verzui, nici nu suriseră măcar.

Nici o apropiere sufletească nu se produse între Strelbițki și noul său tovarăș nici în ziua aceasta nici în cele următoare. Cei doi se înțelegeau totuși de minune și-și petreceau bucuros timpul împreună. Plecau să dea raite prin împrejurimi, se așezau unul lîngă altul în fața ecranului pe care se proiectau filme de pe vremea tinereții lor și pe care nimeni nu mai risca să le prezinte decît la casele de odihnă și nu erau văzuți niciodată sosind la masă sau la baie unul fără celălalt.

Imediat ce apărea silueta spătoasă a lui Koliada, se făcea cerc în jurul lui. Vocea lui de bas răsuna vesel pentru a rosti la timp un proverb sau vreo anecdotă picantă, cu atît mai savuroasă cu cît era povestită în dialectul atît de expresiv al Donbassului. Atunci izbucneau rîsete, citeodată mai pornea și un cîntec a cărui execuție lăsa de dorit, dar în care fiecare punea mult suflet, pe cînd la cîțiva pași mai încolo, palidul Strelbițki, cu un aer absent, retras în sine însuși, era cufundat în gînduri depărtate și dureroase.

După ce încercase zadarnic o dată sau de două ori să-și dezghețe vecinul, Koliada încetase să mai bată la poarta unei inimi atît de ermetic închise. Singurul lucru pe care nu-l putea admite, pe care nu-l putea ierta tăcutului său tovarăș, era indiferența acestuia pentru Nikolaici, fapt care pe el, Koliada, îl supăra tot mai mult cu cît trecea timpul. Și cînd, cu toate acestea, îi povestea totuși năzbîtiile, jocurile mezinului său, sau cînd, după ce vorbise la telefon, îi repeta plin de admirație ceea ce îi strigase puștiul în aparat, Strelbițki nu arăta nici măcar interesul pe care l-ar fi cerut simpla politețe; se sbîrlea ca un arici. Koliada, la rîndul său, își scotea ghiarele. Odată se culcase chiar fără să spună noapte bună lui Strelbițki.

Cu toate acestea, cei doi făceau casă bună împreună și s-ar fi despărțit pe deplin mulțumiți unul de altul, ducînd fiecare cu sine amintiri plăcute din scurta lor perioadă de viață în comun, dacă n-ar fi intervenit un incident în ultima zi. Totul era pregătit pentru plecare: medicii consemnaseră rezultatele fericite ale băilor și ale tratamentelor; biblioteca atestase că toate cărțile, jocurile, etc. fuseseră înapoiate; în cameră, aroma fructelor cumpărate chiar în dimineața aceea și care vor fi consumate în familie, acoperea mirosul iodat al mării; sub masă scoici, stele de mare uscate, pietre etc. cumpărate sau culese în cursul plimbărilor, se îngrămădeau în coșul de hîrtie, perfecta lor inutilitate fiind înțelept recunoscută; hainele călcate cu grijă atîrnau pe spetezele scaunelor.

Celor doi prieteni nu le mai rămînea decît să îndeplinească un fel de rit, de altfel potrivnic regulamentelor caselor de odihnă: să se ducă la restaurantul plutitor ca să ciocnească un pahar la despărțire. Coborau spre mare urmînd poteca care traversa parcul, cînd Strelbițki se opri dintr-o dată: observase o barcă care se apropia de chei. Privi tăcut cîteva clipe ambarcația care acostase după ce cîrmise dintr-o parte într-alta pe valul verde, apoi îl privi pe Koliada cu o mină încurcată.

— Scuzați, trebuie să vă părăsesc... Voi reveni diseară.

Koliada scoase un mormăit de uimire; dar Strelbițki, cu mutra deznădăjduită a unui om care aleargă să se arunce în apă, coborî poteca dispărînd apoi în mulțimea pestriță adunată pe chei.

Purtarea neobișnuită a vecinului său îl îngrijoră serios pe Koliada. Urmări din ochi barca pînă cînd o văzu dispărînd după o limbă de pămînt cenușiu; apoi, în loc să meargă la restaurant, se întoarse în parc, gîndindu-se la cele ce se petrecuseră. Se simțea nenorocit și neliniștit. așa cum se întîmplă atunci cînd, fără să vrei, atingi un secret dureros. Anii lui de activitate în Partid și în posturi de răspundere îl învățaseră să observe oamenii și înțelesese tocmai, sau mai bine zis, avusese subit impresia că acest om, închis în sine însuși, ascundea o durere, poate chiar o tragedie. Obsedat de acest gînd, rătăci toată ziua în parc, cu urechea ciulită la toate apelurile bărcilor, privind pe cer soarele care trecuse de multă vreme de zenit și cobora la orizont.

O scrisoare de acasă nu izbuti nici ea să-l smulgă gîndurilor. Desfăcu distrat plicul, parcurse scrisoarea în care soția sa îi dădea știri despre copii și despre mina de cărbuni, apoi scoase din plic o foaie de hîrtie ruptă dintr-un caiet. Pe foaie, deasupra unui pătrat, era desenat un balon. La stînga și la dreapta pătratului se distingea o greblă cu dinții depărtați. Totul, vopsit cu negru, se sprijinea pe două găleți și se desprindea de pe un fond violet țipător. Legenda explica „Tăticu bronzat de soare“. Întoarse foaia și citi: „Întoarce-te, Kolia, că mă plictisesc tare!“.

În timp ce-și contempla portretul, cineva îl bătu pe umăr. Recunoscu pe un vilegiaturist cu care făcuse numeroase partide de șah. Omul avea o mină îngrijorată.

— Vecinul dumitale de cameră e acolo jos pe o bancă. Face impresia că a băut prea mult. Ar cam trebui plimbat la aer. Nu se poate arăta în lume în starea în care se află...

Cu o repeziciune neașteptată pentru un om atît de îndesat, Koliada coborî poteca care ducea spre mare. Pe o bancă singuratecă, ascunsă printre duzi, zări pe Strelbițki încovoiat, cu degetele înfipte în claia de păr roșcovan. Se opri în fața lui, gîfîind; dar celălalt nici nu ridică ochii. Koliada mai ținea încă în mînă desenul fiului său.

— Priviți, Valerie Evghenievici, portretul meu făcut de Nikolaici. Face cît un Picasso! Și iată ce scrie micuțul: „Întoarce-te Kolia că mă plictisesc tare...“

Strelbițki ridică brusc capul și Koliada tresări, oprit în mijlocul frazei, într-atît chipul lui Strelbițki se schimbase în cîteva ore. De obicei palid, era acum ciudat de cărămiziu. Privirea ochilor verzui, totdeauna atît de calmă, era acum rătăcită, ca a unui animal hăituit, iar pleoapele-i înroșite tremurau

— Lasă-mă în pace cu toate poveștile dumitale, murmură el printre dinți. Ce cauți aici? Ce vrei de la mine? Ducă-se dracului toate fotografiile scrisorile, desenele împreună cu Nikolaici al dumitale!

Scuipă cu dispreț și strivi saliva cu pantoful său elegant.

Koliada nu se putea dumiri. Da, era bun la suflet; dar nu era totuși un tip care să se lase călcat pe bătătură! În tinerețe, pumnul său de fier era deseori un argument hotărîtor în certuri, iar cei mai voinici se gîndeau bine înainte de a se lega de băietanul cela bondoc. De atunci, s-a uitat greutatea pumnului său și cu toate acestea nimeni la trust, nici chiar la administrația centrală n-ar fi îndrăznit să-l ofenseze, așa, fără nici un rost, pe directorul minei de cărbuni.

Koliada făcea sul între degete scrisoarea fiului său. Privi pe interlocutorul său. Întrebîndu-se dacă este beat și cum ar trebui să procedeze. Experiența-i îndelungată de viață îl ajuta să ghicească printr-un fel de instinct ceea ce se petrecea în sufletul semenilor săi. De astă dată instinctul acesta îl îndemna să ierte ofensa, să-și potolească supărarea, și să nu părăsească pe omul acesta înăcrit fără îndoială de nenorocire. Recăpătîndu-și buna dispoziție, se așeză și el pe bancă.

— Ah, Valeri Evghenievici, Valeri Evghenievici! Am petrecut douăzeci și opt de zile împreună și admit că a ajuns să vă fie lehamete de mine... Dar cu copilul ce aveți?!

— Copilul?

Strelbițki se întoarse spre el. În ochii lui mari verzui se citea o adîncă tristețe, invidie și ură.

— Eu, eu n-am copil! N-am, și nici nu voi avea. Nu pot să am... Acum ai înțeles, dumneata, care-ți afișezi fericirea?

Koliada tăcea. Cu un bețișor desena în lutul potecii bătătorite de trecători planul minei sale de cărbuni: un puț de la care porneau galerii și ramificații strîmte

— Și n-ați avut niciodată? întrebă el fără să aibă aerul că insistă, părînd absorbit cu totul de desenul său.

Urmă o tăcere. O tăcere atît de adîncă încît se auzea răsuflarea aspră a lui Strelbițki, scîrțîitul bețișorului care scrijelea lutul uscat precum și tictacul ceasornicului mare de pe mîna păroasă a lui Koliada. În sfîrșit, Strelbițki se îndreptă:

— Da! — Cuvîntul izbucnise brutal, ca un lătrat. — O fiică. Dar ea nu este, ea nu va fi nici o dată fiica mea. Înțelegeți ce înseamnă aceasta?... Și de vreme ce am început, vă voi povesti totul... Știți că atunci cînd încălziți un cazan fără a lăsa să scape vaporii, presiunea devine atît de puternică că totul sare în aer. Mîine ne despărțim pentru a nu ne mai revedea nici o dată. Dragă Nikolai Kuzmici, mă puteți asculta? Simt nevoia să vorbesc, să-mi deschid și eu o dată în viață sufletul.

— Haide, deschide supapa de siguranță și dă drumul vaporilor. Numai te rog, fără vorbe grele.

Koliada șterse încet crochiul pe care-l făcuse, se îndreptă și se instală comod pe bancă.

— Dar... mă înțelegeți? La urma urmei, cu atît mai rău... Era într-o toamnă, nu prea departe de aici. În anul în care în Spania se duceau lupte. Îmi terminasem tocmai studiile și așteptam numirea mea la un post de încredere în răsărit. Nu resimțeam nevoie deosebită de odihnă; dar trecusem foarte bine examenele și am căpătat un bilet pentru sud. Era la începutul lui noiembrie: acolo sus, în munți, furtunile de zăpadă începuseră. Dar aici, la adăpostul stîncilor, mai făceam încă băi de soare. Unii — printre care și eu — mai intrau chiar în apă.

Nu fusesem încă niciodată într-o casă de odihnă, așa că nu izbuteam să mă obișnuiesc cu această lenevire riguros planificată. Temîndu-mă să nu stric cu mutra mea tristă, buna dispoziție a vecinilor mei, plecam imediat după masă să mă refugiez printre stînci unde citeam, făceam băi de soare și înotam.

Trebuie să-ți spun din capul locului că singurătatea mea nu era totală. La amiază, răzbătea pînă la mine sunetul sirenei unei fabrici de conserve de pește din apropiere. La cîteva minute după aceea vedeam apărînd mai întîi o basma pestriță, apoi o fată subțirică, foarte tînără încă, în rochie de stambă și cu sandale în picioare. Săltînd ușor din piatră în piatră, se îndrepta spre o stîncă, totdeauna aceeași, care înainta în mare. Puțin mai tîrziu, o zăream în costumul ei de baie albastru șters, deasupra stîncii. Auzeam zgomotul corpului acesta intrînd în apă și apoi un strigăt de triumf. După o clipă, recunoșteam pe un val leneș, plumburiu, pe fata cu basmaua pestriță. Înota cu ușurință și înainta plină departe, dar fără să depășească niciodată un anumit loc. Acolo făcea cale întoarsă și dispărea curînd după stîncă, apoi o revedeam îmbrăcată iar, în rochia de pînză, săltînd din piatră în piatră pînă în clipa cînd o pierdeam cu totul din vedere.

La început nu i-am dat atenție. Dar curînd am remarcat regularitatea cu care își făcea băile zilnice și apoi mi-am dat seama că așteptam cu nerăbdare sirena fabricii și apariția fetei. Am început să mă gîndesc la ea. Cine e? Cum arată? Unde locuiește? Aș fi vrut să-i aud vocea, să-i văd ochii. Pe scurt, ați ghicit, mă îndrăgostisem de ea, și aceasta fără să-i fi spus un cuvînt, fără să o fi privit măcar bine. Și tocmai pentru că eram îndrăgostit, nu mă puteam decide să fac ceea ce în alte împrejurări aș fi făcut în mod firesc. Ideea de a o acosta, de a-i adresa fie și cîteva cuvinte, mă paraliza pur și simplu. Totuși, dorința mea de a o cunoaște creștea din zi în zi; în cele din urmă, n-am găsit nimic mai bun de făcut decît să plonjez în urma ei în apa înghețată pentru a încerca s-o prind.

Numai că fata înota ca un delfin. O clipă doar am zărit în apropierea mea un chip plăpînd și bronzat de soare, două sprîncene subțiri, frumos arcuite și niște ochi negri, care îmi păreau imensi în umbra orbitelor lor; am surprins un zîmbet șiret. În clipa următoare însă, era de acum departe. Înota cu agilitate și suplețe ca pescarii de prin partea locului, pe cînd eu mă căzneam cu toate forțele, cu brațele, cu picioarele și cu întregul corp s-o ajung din urmă... A trebuit să părăsesc curînd partida, eu care la institut mă clasasem primul din grupul nostru la înot. Cu toate acestea, am urmărit-o, spunîndu-mi că se va întoarce, de bună seamă. Într-adevăr, după ce ajunse la locul pe care nu-l depășea niciodată se întoarse spre mal. Atunci am vrut să-i barez drumul. Bine înțeles că nu era prea cinstit din partea mea, dar v-am spus că aveam o poftă nebună să fac cunoștință cu ea. Îmi ziceam că dacă scap această ocazie, s-a isprăvit, nu voi fi niciodată în stare s-o acostez pe mal. Distanța dintre noi era acum foarte mică. Fata se opri. Sprîncenele ei negre se apropiară, privirea ei era severă.

— Ia te uită, ce crezi, am timp să mă joc? spuse ea pe un ton răstit. Totuși vocea ei era dulce.

— Cum vă numiți?

— Lasă-mă să trec!... Și te mai crezi isteț!

Și dispăru în apă. Da, da, a dispărut; pe valul care continua să se desfășoare nu mai zăream capul ei mic cu basmaua pestriță. O clipă după aceea, mult mai aproape de coastă, am auzit apa plescăind și o voce argintie care spunea:

— Așa că m-ai prins?... Mi-am udat părul și atîta tot...

Mă privi cu un dispreț neprefăcut și porni iar înot. Mă încrezusem oare prea mult în forțele mele? Oare apa era cumva prea rece? Am simțit dintr-o dată picioarele îngreunîndu-se ca niște pietre. Scosei un țipăt de groază. Ea se întoarse, înțelese imediat și reveni repede și sigură de sine, ca și cum meseria ei ar fi fost de a salva pe cei care se înecau. Îmi porunci să mă întind pe spate și, cu un braț după capul meu, mă duse spre țărm. Îmi salvase viața. Dacă ar fi fost mai puțin îndemînatecă și mai puțin curajoasă, n-aș fi azi aici să vă povestesc această întîmplare.

Se numea Lida. Avea șaptesprezece ani. Tatăl ei, pescar de meserie, pierise pe mare în timpul unei furtuni. Tatăl ei vitreg era docher, ea muncea ca sărătoare la fabrica de pește, însă visa să devină medic. Toate acestea mi le-a spus în cîteva cuvinte — salvarea mea o făcuse să întîrzie — apoi porni în fugă spre fabrică, Iată, Nikolai Kuzmici, cum ne-am cunoscut.

Strelbițki se ridicase. Se plimba încolo și încoace, iar tălpile pantofilor lui de antilopă scîrțîiau ușor. Rămas locului, Koliada observa chipul tovarășului său, un chip visător pe care nu se putea citi nici un gînd.

— Ah, ce frumoasă era! Nu atît fața ei, și ea destul de drăguță, cît întreaga-i făptură părea atît de fină, de ușoară! Vorba ei, de pildă, era aspră — întrebuința și abuza de expresii și de întorsături de frază ce se foloseau în ținutul acesta aspru de pescari. Dar avea o delicatețe, un tact natural care lipseau multor fete care-mi fuseseră colege în timpul studiilor. Am continuat să ne vedem. Mă duceam s-o aștept la poarta fabricii pentru a o conduce spre mare și a o aduce înapoi după aceea. După ce termina lucrul, mergea la școala tineretului muncitor, ceea ce ne împiedeca să ne vedem serile. Pentru mine toate se schimbaseră acum. Nu mă mai plictiseam, îmi petreceam timpul visînd la dînsa și dacă pînă atunci mă gîndeam cu spaimă cînd mă culcam, la numărul de zile care mai rămîneau, vedeam acum cu groază că zilele acestea fugeau prea repede. Ați ghicit, Nikolai Kuzmici: eram îndrăgostit, pentru prima oară și fără îndoială pentru ultima oară eram îndrăgostit. Da, pentru ultima oară în viață.

— A devenit soția ta? întrebă Koliada, tutuindu-l dintr-o dată.

— Nu, m-am însurat cu alta.

— Înțeleg...

— Ce înțelegi? Eu însumi nu înțeleg nimic. Nu e atît de simplu.

— Ai fost iubitul ei?

— Da. În ultima noapte înaintea plecării mele. În dimineața aceea primisem o te'egramă: trebuia să întrerup vacanța și să iau a doua zi avionul pentru a mă duce la postul meu. Am arătat telegrama Lidei. În seara aceea nu se duse la școală. Am condus-o pentru ultima dată la malul mării. Ne-am așezat pe o piatră. Aici am petrecut noaptea. Îmi amintesc de parcă ar fi fost ieri. Era frig. Marea era acoperită de ceață, valurile se spărgeau de stîncă. În port, sirenele anunțau un vas care aducea copii din Spania. Toată lumea era îngrijorată și se lansau semnale. Îi spusei Lidei că e soția mea, făcurăm tot felul de planuri de viitor. De îndată ce mă voi fi instalat voi veni să o caut. Cît de fericiți vom fi atunci! Ea îmi acoperi gura cu palma aspră a mîinii ei mici spunîndu-mi: să tăcem, cuvintele sînt acum de prisos, nu fac decît să ne stîrnească. Da, asta mi-a spus Lida. M-ai întrebat dacă m-am însurat cu ea? N-am petrecut decît o noapte împreună, dar acum că am vorbit pentru prima oară despre toate acestea, îmi dau seama că nimeni nu mi-a fost niciodată mai scump și mai aproape.

A doua zi am plecat cu avionul. Lida s-a învoit de la lucru și a venit să mă conducă la aerodrom. M-a îmbrățișat în fața tuturora de parcă am fi fost singuri. Era dreaptă și curajoasă. Lida, dreaptă și curajoasă în toate.

În taigaua îndepărtată și încă puțin explorată în care ajunsesem mi s-a încredințat o lucrare dintre cele mai interesante. Eram oarecum la strîmtoare. Locuiam în barăci, cîte patru celibatari într-o cameră, sau cîte două familii separate printr-o pînză de cort. Cu fiecare cursă de avion primeam două sau trei scrisori de la Lida. La rîndul meu expediam tot atîtea. Dar banii pe care i-am trimis Lidei din prima mea leafă s-au întors. Mi-a scris că salariul ei îi ajunge și mă sfătuia să pun la casa de economie ceea ce aș avea de prisos: banii ne vor prinde bine. De fiecare dată, nu scria decît cîteva rînduri; dar mă obișnuisem într-atîta să le primesc, încît mă simțeam flămînd, atunci cînd, din cauza vîntului și a zăpezii, avionul întîrzia să sosească. Într-o zi am primit o scrisoare mai lungă ca de obicei. Mi-au adus-o la birou și, nu știu de ce, inima începuse să-mi bată mai tare. Cu cîtă nerăbdare așteptam să fu lăsat singur! Am deschis plicul și, de la primul rînd, am simțit ca o lovitură de măciucă: „Valeri, în curînd vei fi tată...“ Frazele erau dezlînate și pline de o bucurie pe care nu izbuteam s-o împărtășesc.

Strelbițki se opri, se întoarse să se așeze lîngă Koliada. Avea atitudinea nesilită pe care criminalii încă neînrăiți o afectează pe banca acuzaților. Își încrucișă brațele, își încolăci un genunchi cu mîinile, apoi le vîrî în buzunare, căci degetele îi tremurau prea tare.

— „Valeri, în curînd vei fi tată!“ Să vină Lida aici, în taiga, cu un copil, să împartă cu mine viața aceasta lipsită de confort? Eu plec dimineața la șantier și nu mă întorc decît seara, ea va fi deci singură toată ziua... Haide, hai, îmi spuneam mereu, fără tertipuri, cel puțin odată în viață, să fiu sincer cu mine însumi.... Căci trebuie să mărturisesc că faptul de a deveni, așa, dintr-odată, tată de familie, mă contraria. Trebuia, pentru că eram la început, să arăt ceea ce pot face, de ce eram capabil... Familia m-ar abate de la treabă... Șefii mei mă distinseseră și îmi încredințau acum sarcini importante. Începusem să cîștig stima tuturor; se spunea despre mine: atît de tînăr și atît de dotat! Pe scurt, totul mă îndemna să merg înainte și mă gîndeam plictisit la scîncetele nounăscutului, la scutece, la biberon... Mă voi înfunda în toate astea și atunci adio vise frumoase! Cînd voi mai avea o asemenea ocazie să mă ridic? În asemenea cazuri găsești oricînd mii de pretexte pentru a te justifica: importanța operei pe care o ai de îndeplinit, răspunderile, interesul statului, mai știu eu ce...

Pe scurt, timp de trei sau patru zile nu m-am putut hotărî să răspund. Îmi frămîntam creierii: ce să-i scriu? Aveam ca vecin de cameră pe un tehnician aproape chel, care voia să mai pară tînăr și căuta să-și mascheze mingea lui de biliard sub smocul sărman de păr care-i mai rămăsese. Știam că e un tip murdar, egoist, afemeiat, venit în taiga ca să scape de un scandal, o chestiune cu o femeie. Da, știam toate acestea și totuși tocmai lui i-am arătat scrisoarea. Dori să cunoască toate amănuntele. Le savura. Sfîrși prin a-mi spune: „E limpede, le cunosc pe fetele astea care vînează studenți, tineri de viitor. V-ați căsătorit? Vreau să spun, v-ați căsătorit oficial?“ — „Nu, ea n-a vrut. Dar ce importanță are, copilul este al meu.“ — „De unde știi? De ce al dumitale și nu al altuia? În locul dumitale, eu n-aș fi atît de sigur....“ După asta se puse să-mi povestească o grămadă de întîmplări și de anecdote. Știa o sumedenie

Aveam poftă să-l pălmuiesc și, cu toate acestea, am făcut, vai, exact ceea ce m-a sfătuit el. Am cerut un avans șefului meu — era o sumă destul de mare — și i-am cerut tipului ăstuia să o trimită Lidei. Trebuia să-i explice într-o scrisoare că plecasem pe neașteptate departe și pentru vreme îndelungată într-un loc în care n-ajungea poșta și că-l rugasem pe el să-i trimită banii pentru a-și reface sănătatea... Săvîrșeam un lucru mîrșav, de care mai roșesc încă și azi... dar pentru că am început să povestesc... De altfel, ai ghicit desigur, banii s-au întors, ea îi refuzase. Încetă să-mi mai scrie. Nici un rînd, nici un cuvînt. După cîtva timp, am revenit asupra atitudinii mele, am regretat purtarea mea. Scrisorile, cărțile poștale și telegramele mele au rămas fără răspuns. Am scris atunci organizației de partid a fabricii la care lucrase Lida și chiar sovietului orașului. Nimic!

Crezi poate că povestea mea se termină aici? Nu, Nikolai Kuzmici, ea abia începe. Mai speram încă s-o găsesc pe Lida. M-am întors să-mi petrec prima vacanță în micul oraș de pe litoral în care o cunoscusem. Era în ajunul războiului. Reușisem în sfîrșit să mă smulg ocupațiilor mele. La fabrică am aflat că tatăl vitreg al Lidei murise, că ea studia la Sverdlovsk sau la Kiev, nu se știa exact unde. Aflasem că ar fi măritată cu un militar. N-am îndrăznit să întreb dacă avea un copil... Apoi a venit războiul. Făceam lucrări de fortificație lîngă frontieră. Am fost una din primele victime ale artileriei inamice. Nu era nimic grav, o rană ușoară, dar am fost transportat în Ural. Știți că acolo, în mine, nu se stătea de geaba. M-am căsătorit cu o fată drăguță și duceam casă bună împreună. Dar n-avem copii. Trebuie să spun că nici soția mea și nici eu n-am regretat niciodată lucrul acesta: amîndoi sîntem foarte ocupați, și mereu în deplasare. La drept vorbind, nu ne gîndeam la copii, n-aveam timp...

— Cu adevărat? spuse Koliada. Și se întoarse pentru a-și ascunde zîmbetul care, fără voie, îi apăruse pe buzele stacojii.

— Lasă-mă să termin, interveni Strelbițki. Niciodată nu m-am gîndit la aceasta pînă de curînd. Pînă în ziua cînd m am întors aici pe malul acesta afurisit. Cred că ți-am spus că am călătorit prin Odesa, pe „Rossia“... Doream să văd vaporul acesta. Auziserm: șapte etaje, ascensor, cinci mii de pasageri.. Era puțin înainte de ridicarea ancorei. Pe chei, mulțimea gălăgioasă își lua rămas bun.

În hărmălaia aceea mă simțeam singur și oarecum melancolic: pe mine nu mă petrecea nimeni. Deodată, o voce de copil strigă în apropierea mea: „Tătucule, tătucule. Mi-am uitat boneta de cauciuc, trimite-mi-o cu avionul“. Și văzui pe chei un bărbat puternic, un tip de felul dumitale, în uniformă de general, care își făcuse port-voce din cele două mîini și care întreba: „Ce? care bonetă?“ — „Cea roză, cea roză, este pe divan sub poeziile lui Simonov... Mă-nțelegi?...“

Vocea tăcuse, dar continua să-mi sune în urechi. Mă întorsei și văzui deodată un cap buclat, de culoarea pe care oamenii politicoși o numesc acaju, culoarea părului meu — care bate puțin în verde... Apoi privirea mi-a lunecat pe fața copilului și am simțit că îngheț: era Lida, da, Lida în mic, dar cu părul roșu. Fetița avea tenul bronzat, trăsăturile fermecătoare, chipul energic, ochii mari negri, sprîncenele asemenea unor aripi desfășurate... Era o Lidă mică, dar rozătoare sub obrajii bronzați. Un asemenea păr la un astfel de ten era un lucru neobișnuit.

O privi mai întîi, surprins de această asemănare izbitoare. Numai după aceea m-am gîndit la vîrsta ei. Și atunci, cu toată înghesuiala și căldura înăbușitoare a acelei nopți de iunie, m-au cuprins fiorii, am simțit cămașa lipindu-mi-se de spate.

Fetița aceasta tute ca argintul viu nu mă vedea. Își continua dialogul cu bărbatul de pe chei. Două dorințe contrarii se luptau în mine. Voiam să înșfac valizele și să fug mai înainte ca vaporul să ridice puntea, dar profilul delicat al fetiței, care îmi amintea altul încă scump inimii mele, mă atrăgea ca un magnet și nu-mi puteam desprinde ochii de la el.

Sirena dădu semnalul plecării. Luminile orașului începură să lunece încet, descriind un arc de cerc. Pe punte, strigătele se întețiră, batistele și pălăriile fîlfîiră și mai mult. Eu însă nu vedeam decît profilul fetiței și bucăle ei arămii.

Deodată simții că sînt privit. Nu era fetița, nu, ea trimitea un ultim adio luminilor orașului care se depărtau. Cel care mă privea se afla în spatele meu. Mă întorsei și un fior rece mă cuprinse din creștet pînă în tălpi. Era Lida, adevărata Lida, tînără încă, foarte tînără încă, cu pielea ei brună și catifelată, cu părul des, numai că cele două cozi pe care altădată îi plăcea să le dea pe spate cu o mișcare a capului îi alcătuiau acum un fel de cunună grea. Mă examina cu curiozitate, fără cea mai mică emoție, cum privești un obstacol ivit dintr-o dată și care trebuia ocolit.

— Nina, spuse ea, să ne întoarcem, se face frig.

— Ce nostim e tăticu! Nu izbutea să mă înțeleagă... îi vorbeam de boneta roză pe care am uitat-o pe divan și el mă întreba care Simonov: actorul sau poetul?

Lida mă privi din nou calm, însă nu fără curiozitate, apoi își luă fiica de talie și astfel înlănțuite, ca două prietene, dispărură în mulțime. Curînd rămăsei singur. Trebuie să fi avut o mutră acră, pentru că marinarul care spăla puntea se opri ca să-mi spună compătimitor că la infirmerie voi găsi niște comprimate contra răului de mare. Adăugă apoi confidențial că cel mai bun lucru în asemenea cazuri este să bei pur și simplu un pahar de apă de mare.

Îmi repetam că la urma urmelor n-aveam motiv să ajung în starea aceasta: lucrurile se aranjaseră în chipul cel mai bun cu putință. Lida era fără îndoială fericită și copilul se simte și el cît se poate de bine cu militarul căruia îi spunea tată. Lida avea de ce să se prefacă că nu mă recunoaște. Cel mai bun lucru pe care-l aveam de făcut era să cobor la prima oprire, să continui călătoria în automobil și să uit cît mai repede cu putință această întîlnire.

Da, iată ce mi-am zis mai întîi. Era vocea rațiunii. Dar în aceeași clipă, gîndindu-mă la fetița aceea, m-am simțit năpădit de un val de căldură. Simțeam o nevoie irezistibilă să o revăd, fie chiar și de departe... Îmi repetam: am o fiică, o fiică, o fiică!.. Am parcurs cele șapte etaje ale acestei imense case plutitoare, întîrziind prin culoare, privind ușile, căutînd să ghicesc îndărătul cărcia dormea copilul acela, copilul meu, despre care nu știam nimic... Ciudata mea comportare avu darul să trezească din somnolența lor pe femeile de serviciu pe etaje, care începură să privească bănuitor forfota mea neastîmpărată.

Tot felul de planuri, unul mai aiurit decît celălalt, îmi treceau prin minte. Voiam să mă arunc la picioarele Lidei, să-i implor iertarea, s-o rog să vină cu mine sau să-mi înapoieze fiica, să cer Ninei să-și părăsească tatăl vitreg și mama pentru a veni să locuiască cu mine... Era odios. Îmi repetam zadarnic lucrul acesta, dar nu ajuta la nimic. Spre dimineață, m-am închis în cabina mea și i-am scris Lidei o scrisoare idioată în care îi ceream îngăduința de a o cunoaște pe Nina, de a veni s-o văd din cînd în cînd, de a putea să-i vorbesc. Apoi mă gîndii: am dreptul să pretind să se spună copilului meu cine-i este tatăl adevărat? Simțeam că-l urăsc pe militarul acela căruia fata mea îi spunea tată. Îmi spuneam că omul acela îmi furase unicul meu copil și că Lida era complicea lui. Îl uram.

Nu-mi mai amintesc cum am ajuns pe punte cu scrisoarea în mînă. Marinarul de cart, după ce aliniase șezlongurile de-a lungul punții, mă privi cu milă: „Apa de mare nu v-a lecuit? Cumpărați o lămîie, poate are să vă facă bine“.

Pînă la orele zece am tot dat tîrcoale restaurantelor și bufetelor de la toate etajele, în speranța de a revedea mama și copilul. Îi regăsii în sfîrșit la pupa. Zvîrleau bucăți de pîine în apă delfinilor, care se roteau ca la circ prin spuma bătută de elice. Am simțit dintr-o dată că scrisoarea mi se lipește de mînă. Am făcut un efort supraomenesc ca să mă apropii. Mă oprii lîngă ele. Lida tresări; privirea ei mă pătrunse pînă-n adînc. „Vino, Nina“. Fetița o privi surprinsă, apoi ridică ochii spre mine și încruntă sprîncenele. Și prin gestul acesta semăna cu mama sa: nu-și ascundea nemulțumirea. Nu știu drept cine mă lua. Oricum, privirea aceasta îmi făcu rău. Ele se îndepărtară foarte repede, dar avusesem timpul să remarc că Lida devenise mai palidă ca în ajun. Nu mai arăta atît de proaspătă, slăbise la față.

Silindu-mă să nu le pierd din vedere, mă sprijinii de perete și scrisei pe plic: „Orice ai gîndi despre mine, n-ai dreptul să-mi refuzi o întrevedere“. Apoi le urmării în fugă. Eram pe punctul de a le ajunge, cînd ușa unei cabine fu trîntită cu furie sub nasul meu. Nu îndrăzneam să sun și m-am mulțumit să strecor plicul sub ușă.

În decurs de douăzeci și patru de ore devenisem pe jumătate nebun, eu care de obicei eram atît de calm. Nu mai mîncam, iar de teama singurătății fugeam din cabină. Îmi dădeam

(continuare în pag. 5-a)

R.S.F.S.R. o țară cît un continent o cultură pe măsura unui mare popor

Zece zile și zece nopți gonește continuu expresul transiberian pînă cînd străbate distanța enormă de la granița apuseană pînă la granița din Orientul Îndepărtat a Uniunii Sovietice.

Cînd soarele apune în peninsula Kamciatka, în grădinile Brianskului și Orelului abia se face ziuă. Și invers, cînd în zorii zilei primii pescari din Kamciatka pornesc în largul oceanului pentru a întîmpina soarele și vînatul, pe străzile Brianskului și Orelului, scăldate în purpura amurgului, primii spectatori încep să apară pe treptele teatrelor la spectacolele de seară. Aceste puncte sînt situate în două părți opuse ale globului pămîntesc, sau, cum se spune în geografie, la antipozi.

O asemenea întindere uriașă, de o neasemuită varietate și frumusețe, ocupă Republica Sovietică Federativă Socialistă Rusă — leagănul secularei culturi a Rusiei, vatra în care s-a aprins lumina Marelui Octombrie.

O țară cît un continent

Formată la 25 octombrie (7 noiembrie) 1917, în urma victoriei de însemnătate istorico-mondială a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, R.S.F.S.R. este cea mai mare republică între celelalte republici sovietice surori. Granițele ei imense, care însumează sute de mii de kilometri, se mărginesc la apus cu Norvegia și Finlanda, cu R.S.S. Bielorusă și Polonia, la sud cu R.S.S. Ucraineană, iar la răsărit cu R. P. Mongolă, R. P. Chineză și R. P. D. Coreeană. Pe pămîntul R.S.F.S. Ruse, însumînd peste 17 milioane km.p., trăiește o populație de peste 114 milioane locuitori.

Exemplu strălucit de organizare federativă pe baza principiului național, R.S.F.S.R. include între hotarele ei 13 republici autonome (republicile Tătară, Bașkiră, Daghestană, Buriat-Mongolă, Kabardină, Komi etc.) 6 regiuni autonome, 6 ținuturi, 10 districte naționale.

Pe pămîntul locuit de aceste popoare s-au născut de-a lungul veacurilor nenumărați poeți și cîntăreți. Mulți dintre ei au creat monumente nepieritoare ale culturii omenești, iar numele lor a intrat în panteonul omenirii. Dar în creațiile nici unuia din acești cîntăreți, de la Pușkin pînă la Esenin, de la Nekrasov și pînă la Maiakovski, nu lipsesc versurile fierbinți, care cîntă marea frumusețe a pămîntului Rusiei, marea varietate a peisajelor, munților și stepelor sale fără de sfîrșit.

Ca nici o altă țară din lume. R.S.F.S. Rusă — ea însăși de mărimea unui continent — se întinde de-a lungul a două continente, împărțite de geografi în două „platforme": platforma europeană și platforma asiatică. Cele două imense întinderi de pămînt, legate prin masivul Uralilor, sînt udate de apele a două oceane — Oceanul Pacific și Oceanul Înghețat de Nord — și de mai multe mări.

Munți imenși, care ating înălțimi ametitoare, alături de mari podișuri și cîmpuri de o întindere de necuprins, alcătuiesc relieful extrem de variat al pămîntului rusesc, care se întinde din apropierea zonei subtropicale, unde cresc lămîi și portocali, pînă în nordul îndepărtat, în împărăția ghețarilor veșnici. Datorită acestei varietăți a reliefului și a climei, în subsolul R.S.F.S. Ruse s-au format bogății de neevaluat: uriașe bazine carbonifere, cum sînt cele de la Kuznețk, Tungusk, Peciora și regiunea Moscovei, imense terenuri petrolifere, ca cele de la Groznîi, Maikop sau de pe insulele Sahalin, care dau aproape jumătate din producția totală de țiței a U.R.S.S., mari zăcăminte de fier, de unde se extrag patru cincimi din producția totală de fier a U.R.S.S., zăcăminte de metale prețioase care dau nouă zecimi din producția totală a Uniunii Sovietice, etc. Păduri de toate soiurile de arbori care acoperă regiuni imense, cît Franța și Italia, cîmpuri și ogoare nesfîrșite, o faună extrem de variată, de la tigri și cămile pînă la urși albi și vulpi argintii și albastre, plante de sute de mii de soiuri — iată numai o parte din atlasul bogățiilor naturale ale R.S.F.S.R.

Amploarea și varietatea spațiului geografic în care trăiesc rușii și celelalte popoare frățești au determinat într-o măsură și perspectiva grandioasă, desfășurarea pe scară largă a istoriei lor.

Formarea istorică a popoarelor din R.S.F.S. Rusă, și în primul rînd a poporului rus, se leagă de primele înfiripări de așezări umane ale slavilor în răsăritul Europei — și mai tîrziu — de vechea Rusie din secolele al IX—XII ale erei noastre, pe teritoriul căreia a înflorit un stat feudal, însă cu caracter înaintat pentru epoca respectivă. A urmat, ca formațiune statală, vechea Rusie kievleană, care a constituit baza dezvoltării economico-culturale a trei popoare înfrățite: rus, ucrainean, și belorus. În secolele al XIV și al XV se formează statul rus centralizat, cu capitala la Moscova, care a jucat un rol decisiv în dezvoltarea politico-socială a poporului din răsărit.

Procesul formării și consolidării statului rus este strîns legat de lupta poporului pentru independența sa. Începînd încă din primele secole ale existenței sale ca stat, Rusia a fost continuu invadată (sec. X—XIII) de către pecenegi și polovțieni, de tătari, mongoli și alte hoarde năvălitoare. În secolul XIII, în istorica bătălie de pe Neva, oștirea rusă sub conducerea lui Aleksandr Nevski a dat o lovitură nimicitoare agresorilor germano-suedezi.

O etapă importantă în dezvoltarea statului rus a constituit, de asemenea, zdrobirea invaziei tătaro-mongole în urma căreia Rusia își dobîndește suveranitatea. La începutul secolului al XVII, oștirile ruse sub conducerea legendarilor luptători Minin și Pojarski zdrobesc agresiunea polonezilor și a suedezilor, care încercaseră să ocupe statul rus. De același spirit de hotărîtă rezistență împotriva cotropitorilor sînt caracterizate bătăliile istorice ale lui Petru I, care în 1709, la Poltava, înfrînge definitiv ultima invazie a suedezilor pe pămîntul rusesc. Chiar și cel mai temerar cotropitor din secolul al XIX „invincibilul" Napoleon, care concepuse un plan uriaș de supunere a Rusiei, este zdrobit, în anul 1812 de către ostașii și partizanii ruși comandați de Kutuzov.

O rezistență la fel de neînduplecată a opus poporul rus și față de dușmanii săi din interior. Întreaga istorie a Rusiei clocotește de vuietul unor revolte și răzmerițe de mari proporții, care au zguduit adînc temeliile uriașei „închisori a popoarelor" — vechea Rusie a țarilor și a feudalilor. Marele război țărănesc din 1606—1607, condus de Ivan Bolotnikov, marea revoltă populară dintre 1667—71, a lui Stepan Razin, răscoala cazacilor și a țăranilor conduși de Bulavin, războiul țărănesc de sub conducerea lui Emelian Pugaciov, marile mișcări de eliberare națională a popoarelor înfeudate și asuprite — constituie numai cîteva din paginile eroice ale luptei seculare a poporului rus împotriva înrobirii și exploatării sale sîngeroase de către regimul țarist.

Această luptă crește în intensitate în urma dezvoltării capitalismului, prin apariția în arena socială a proletariatului rus. Către sfîrșitul sec. al XIX și începutul sec. XX capitalismul din Rusia atinge ultima și cea mai înaltă formă a dezvoltării sale — se transformă în imperialism. Odată cu această etapă, a început marea eră a revoluțiilor proletare și a războaielor coloniale. Centrul mondial al mișcării revoluționare muncitorești s-a mutat din apusul Europei în Rusia. Pe scena istoriei mondiale a apărut marele Lenin, continuator genial al învățăturii și luptei lui Marx și Engels, conducător și învățător al comuniștilor ruși.

Prin lupta neînfricată a proletariatului rus, condus de partidul lui Lenin, pe pămîntul Rusiei a devenit pentru prima dată realitate visul cel mai scump al omenirii: făurirea unei societăți noi, fără exploatați și fără exploatatori. După „repetiția generală" din 1905—1907, cînd muncitorii conduși de comuniști, trecînd prin aspra școală a revoluției, au zguduit pînă în temelii regimul țarist, și după revoluția din februarie 1917, cuirasatul „Aurora" prin salvele sale istorice a vestit lumii întregi victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie.

În acest fel, vechea Rusie, patria lui Nevski și a lui Pugaciov, țara care a dat omenirii valori nepieritoare, pămîntul lui Pușkin, Belinski și Glinka, leagănul marelui Lenin a devenit primul stat socialist din lume, farul vestitor al unei ere noi în istoria omenirii — era comunismului.

Născută din revoluția socialistă, R.S.F.S. Rusă, cum s-a consfințit în prima ei constituție adoptată la 10 iulie 1918 „se întemeiază pe baza unei uniuni libere de națiuni libere într-o federație de republici sovietice naționale". Această constituție a devenit un model pentru toate republicile sovietice ce s-au format pe teritoriul Rusiei și al tuturor celorlalte republici frățești.

Pentru a se ajunge la aceste cuceriri, spunea poetul Maiakovski, a fost necesar să curgă de-a lungul istoriei „o Volgă de sînge rusesc".

Astăzi, cînd se împlinesc aproape patru decenii de cînd a luat ființă R.S.F.S. Rusă, marele și eroicul ei popor privește cu mîndrie gloriosul drum de fapte, munca sa de proporții grandioase, care a schimbat complet înfățișarea țării sale, viața fiilor săi.

Industria R.S.F.S.R. numără sute de giganți industriali care fabrică cele mai complexe mașini, de la aparatele cele mai fine de astronomie sau televiziune, pînă la centralele atomice și gigantice sincrofazotroane necesare pentru studierea energiei nucleare. Pentru a ne face o idee de gradul de industrializare a R.S.F.S.R. este destul să arătăm că producția ei reprezintă trei sferturi din volumul producției industriale globale a Uniunii Sovietice și 70 la sută din producția totală de energie electrică. Nu greșea deloc M. Ilin, cunoscutul autor sovietic, cînd, într-o carte a sa, spunea că industria din R.S.F.S. Rusă este acum un erou gigant cu un picior la Briansk și cu altul la Vladivostok.

A înflorit și s-a dezvoltat de asemenea pe o scară grandioasă agricultura din R.S.F.S. Rusă care, după date statistice din 1954 — astăzi considerabil depășite — număra peste 800.000 de tractoare, 200.000 de combine și sute de mii de alte mașini agricole.

Sub conducerea înțeleaptă a partidului comunist, ca și celelalte popoare din marea familie frățească a popoarelor sovietice, poporul rus și-a făurit o viață fericită în cadrul U.R.S.S. Prin realizările ei, Rusia a devenit astăzi exemplu nesecat de experiență pentru toate popoarele care au pășit spre socialism, un focar uriaș al civilizației și culturii contemporane.

O mare cultură umanistă

Trăind pe un imens teritoriu și avînd parte de o istorie plină de eroism, marele popor rus a creat o cultură măreață, care a îmbogățit și îmbogățește continuu tezaurul culturii universale. Trăsătura caracteristică a culturii ruse este caracterul ei profund umanist, dragostea ei de adevăr, libertate și de om. Încă dinaintea constituirii cnezatelor slavilor și ale veliciorușilor datează creația poetică orală a poporului — bîlinele, cîntecele, basmele, care alcătuiesc bogatul tezaur al folclorului rus. De dezvoltarea folclorului este strîns legată înflorirea muzicii și a teatrului popular.

Curînd după formarea statului rus încep să apară primele documente de literatură scrisă (sec. XI), alcătuită din lucrări bisericești, predici și învățături, iar pe plan laic din cronici-pravili etc. Un strălucit monument al vechii literaturi ruse, este poemul „Cuvînt despre oastea lui Igor", prima mare creație a literaturii ruse.

Alături de aceste monumente ale culturii, un mare avînt a luat încă din sec. X—XII vechea arhitectură și vechea artă plastică a poporului rus. Începe să se dezvolte de asemenea muzica cultă, apar primele procedee de transcriere pe note.

O culme a arhitecturii și picturii ruse reprezintă mai ales creațiile maeștrilor din secolele XIV—XVI, cînd se construiesc o parte din palatul istoric al Kremlinului, marile catedrale Uspenski, Blagoveșcenski, Arhanghelski și Vasili Blajenii din Moscova și cînd apar operele plastice ale vestiților iconari A. Rublev, Dionisie ș. a. Către mijlocul secolului al XVI la Moscova încep să vadă lumina tiparului primele cărți tipărite.

Un avînt deosebit a marcat în dezvoltarea culturii și civilizației ruse epoca țarului Petru I. Creșterea forțelor de producție ale țării a stimulat dezvoltarea diferitelor ramuri ale științei și ale tehnicii. Matematica, fizica, astronomia, biologia, geografia ajung la o mare înflorire. În această epocă pleacă spre țărmul Asiei prima mare expediție de cercetări (Marea expediție nordică), apar primele mari construcții hidrotehnice, se încearcă chiar construirea primului canal care să lege Volga cu Donul, apar primele mașini industriale. Cu mult înaintea inventatorilor europeni, I.I. Polzunov (1763) realizează proiectul unei mașini universale cu aburi. Un centru al muncii științifice devine Academia de Științe din Petersburg, creată încă din 1724, unde au lucrat și au creat cerce ători renumiți.

Marile idei și descoperiri ale lui M. V. Lomonosov, unul din fiii eminenți ai poporului rus, au lărgit considerabil sfera științei, iar operele sale literare au adus o contribuție de seamă la fondarea limbii literare și a literaturii culte ruse. Continuatorul său pe tărîmul gîndirii filozofice, A. N. Radișcev a pus bazele ideologiei antifeudale în Rusia.

În urma răscoalelor țărănești și a marii revoluții franceze, în literatura rusă din această perioadă se face tot mai simțită ideea democratismului și a eliberării, ideea luptei revoluționare împotriva regimului feudal.

Epocă de „preludiu" al unor creații epocale și în alte ramuri ale artei, secolul al XVIII al culturii ruse ne-a lăsat o moștenire de mare preț, valori nepieritoare ale geniului poporului rus.

Încă din această perioadă știința, literatura și marea artă a Rusiei, depășesc granițele țării, ducînd în lumea întreagă mesajul unui popor tînăr și hotărît, care mai avea încă multe de spus în dezvoltarea culturii întregii omeniri.

Se apropia ceasul cînd, după expresia lui Belinski, Rusia avea să devină focar și exemplu spre care vor privi toate popoarele lumii.

Marele secol al clasicismului

Începînd cu secolul al XIX creațiile de însemnătate mondială ale culturii ruse încep să circule în întreaga omenire.

În cursul secolului al XIX marele matematician N. I. Lobacevski descoperă geometria neuclidiană. Mari și importante contribuții în domeniul electroenergeticii și al electrotehnicii aduc savanții ruși E. H. Lenț, B. S. Iacobi, A. S. Stoletov. În aceeași perioadă, savantul rus D. I. Mendeleev a descoperit sistemul periodic al elementelor chimice, iar astronomii V. I. Struve și F. A. Bredihin au îmbogățit astronomia cu importante cercetări ale sistemului sideral.

La fel de importante și cu un mare ecou în întreaga omenire au fost descoperirile geografilor și ale exploratorilor. În primul sfert al sec. al XIX, navigatorii F. F. Bellinsgausen și M. P. Lazarev au descoperit Antarctida, iar I. F. Kruzenstern și I. Lisianski au întreprins prima călătorie unei expediții ruse în jurul globului.

Drumuri și orizonturi noi au deschis științei marile descoperiri ale unor savanți ruși cu renume mondial cum sînt geografii și etnografii N. M. Prjevalski, Mikluho-Maklai, P. K. Kozlov și alții, renumiții savanți din domeniul embriologiei, microbiologiei și fiziologiei, V. O. Kovalevski, I. I. Mecinikov, S. N. Vinogradski, I. M. Secenov. Alături de acești savanți cunoscuți în întreaga lume trebuie amintit numele genialului cercetător al activității nervoase superioare, I. P. Pavlov, ch rurgul P. I. Pirogov și al celebrului terapeut K. P. Botkin, care au adus contribuții de seamă la dezvoltarea medicinei. Mari și deosebite sînt meritele savanților V. V. Dokuceaev, P. A. Kosticev, fondatorii agrobiologiei moderne.

Epocă de mare avînt a literaturii și artelor, secolul al XIX al culturii ruse este denumit „marele secol al clasicismului". Preluînd de la Lomonosov și Radișcev tradiția gîndirii filozofice materialiste în Rusia, luptătorii decembriști dau chiar de la începutul secolului un nou impuls ideilor progresiste și democratice ce cuceresc cercuri tot mai largi de intelectuali. Steagul glorios al decembriștilor este preluat de o pleiadă de străluciți gînditori și luptători democrați, de A. I. Herțen, V. G. Belinski și mai tîrziu de N. G. Cernîșevski și N. A. Dobroliubov, care au atins cele mai avansate poziții filozofice în gîndirea premarxistă.

Marea însemnătate socială a literaturii ruse din sec. al XIX este definită din legătura ei organică cu mișcarea de eliberare, cu lupta împotriva autocratismului și a asupririi. cu înflorirea și succesele epocale ale realismului critic. Primele două decenii ale sec. al XIX sînt caracterizate de coexistența tendințelor romantice cu unele elemente ale realismului. Unul din reprezentanții acestei tendințe a fost poetul romantic V. A. Jukovski. În urma războiului victorios din 1812 și a răscoalei decembriștilor din 1825, literatura capătă un conținut social-politic tot mai ascuțit, ea devine o literatură militantă.

În această perioadă, trăiește și creează fondatorul literaturii realiste ruse, genialul poet A. S. Pușkin, ale cărui creații au devenit valori nepieritoare ale culturii universale. Sub impulsul operei sale de mari proporții s-au dezvoltat creatori de mare talent ca dramaturgul A. S. Griboedov, poetul M. I. Lermontov, și marele scriitor satiric N. V. Gogol. Marea literatură rusă este îmbogățită de continuatorii lui Gogol — scriitorii realiști I. S. Turgheniev, A. I. Goncearov. Contemporan cu ei — și în prima parte a activității lui însuflețit de aceleași idei generoase — creează marele F. M. Dostoevski, unul din cei mai înzestrați prozatori ai literaturii universale moderne. Alături de operele strălucite ale acestor reprezentanți ai literaturii ruse s-au adăugat creațiile talentatului poet N. A. Nekrasov, ale marelui scriitor satiric Saltîkov-Scedrin, piesele dramaturgilor A. N. Ostrovski și Suhovo-Kobîlin.

Sfîrșitul secolului al XIX este dominat de prezența titanică în literatură a lui L. N. Tolstoi, marele romancier și dramaturg ale cărui creații nemuritoare reprezintă o culme a literaturii mondiale. În aceeași epocă apar creațiile dramatice de mare talent ale lui A. P. Cehov, unul din cei mai virulenți și ascuțiți critici ai societății din Rusia țaristă. Alți scriitori de mare prestigiu, ca G. I. Uspenski, D. Mamin-Sibireak, V. G. Korolenko, continuă în arta lor dezvăluirea realistă a racilelor epocii lor, dăruind literaturii ruse noi creații care o fac cunoscută și admirată în întreaga lume.

Arhitectura, pictura, muzica, teatrul rus, influențate puternic de ideile avansate ale timpului, ajung la o înaltă înflorire, consacrînd capodopere și creații de valoare universală. În această perioadă își concep vestitele clădiri arhitectonice, palatele și edificiile din Petersburg arhitecții A. N. Voronihin, A. D. Zaharov, K. I. Rossi și alții, iar D. I. Jiliardi și O. I. Bove concep proiectele de restaurare a Moscovei după incendierea din 1812.

Marea școală a picturii ruse a dat maeștri renumiți ai penelului, ale căror creații nu sînt cu nimic mai prejos de capodoperele Renașterii sau ale artei flamande. Pictori de mare talent, ca portretiștii O. A. Kipreanski, V. A. Tropinin, pictori ai vieții ca A. G. Venețianov sau peisagistul F. Scedrin, alături de marii creatori de compoziție ca K. P. Briullov, devin primii promotori ai marelui secol al clasicismului în arta plastică rusă. Inaripată de ideile progresiste ale mișcării peredvijnicilor din 1870, arta plastică rusă atinge noi culmi ale măiestriei și expresivității. Pictori străluciți ca K. A. Savițki, V. E. Makovski, V. M. Vasnețov, I. I. Levitan, V. V. Vereșceaghin reprezintă tot atîtea glorii ale penelului rus. În fruntea lor strălucesc două personalități înzestrate cu calități geniale: marii pictori I. E. Repin, creatorul unor capodopere care au devenit tezaure ale culturii mondiale și V. I. Surkov, neîntrecut maestru al artei compoziționale.

★

În întreaga lume s-a răspîndit proverbul: „Dacă se întîlnesc doi ruși îndată se naște un cor". Cîntările muzicale ale popoarelor din R.S.F.S. Rusă s-au dezvăluit deplin în creațiile marilor compozitori care au trăit în secolul trecut. Preluînd tradiția lui M. I. Glinka, fondatorul noii școli de muzică rusă, creatorul operei naționale și a muzicii simfonice ruse, în acest secol trăiesc și creează capodoperele lor muzicale compozitori celebri ca D. S. Dargomîjski, ctitorul muzicii vocale ruse și reprezentanții grupului „Mănunchiul puternic" sau grupul celor cinci (M. A. Balakirev, M. P. Musorgski, A. P. Borodin, N. A. Rimski-Korsakov și T. A. Kui) care au avut mereu de partea lor simpatia renumitului compozitor P. I. Ceaikovski, a cărui operă este pătrunsă, de asemenea, de ideile nobile ale tovarășilor săi. Marii pleiade a compozitorilor clasici i s-au adăugat spre sfîrșitul secolului alți creatori înzestrați — A. K. Glazunov, S. I. Taneev, S. V. Rahmaninov, A. N. Skriabin și alții — care au îmbogățit muzica rusă cu noi comori artistice.

Moscova — Podul Moskvoreț'k, din fața Kremlinului

Un fenomen similar se petrece și în domeniul teatrului și baletului, alte ramuri artistice în care geniul poporului rus a dăruit omenirii tezaure de neprețuit. Din inițiativa celor mai luminați reprezentanți ai culturii ruse, în multe orașe ale Rusiei se creează teatre permanente de dramă și operă. Pe scenele acestor teatre se reprezintă capodoperele dramatice ale lui A. S. Pușkin, A. S. Griboedov, N. V. Gogol, A. N. Ostrovski și mai tîrziu marile creații ale lui A. P. Cehov, L. N. Tolstoi, creatorii dramaturgiei clasice ruse. Actori și regizori de mare talent, ca M. S. Scepkin, P. S. Mocialov, P. M. Sadovski și din generația de la sfîrșitul secolului — M. N. Ermolova, A. P. Lenski, M. G. Sobinova, K. A. Varlamova, V. E. Komisarjevskaia reprezintă tot atîtea nume glorioase ale scenei ruse. O nouă etapă în înflorirea teatrului clasic rus a început odată cu înființarea Teatrului de artă din Moscova (1898) unde au activat renumiți oameni de teatru K. S. Stanislavski și Nemirovici-Dancenko, creatori ai unor noi principii de artă teatrală, care au o însemnătate mondială în dezvoltarea teatrului modern.

Cultura epocii comunismului

Victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie a deschis o nouă eră în dezvoltarea culturii ruse, care preluînd tradițiile nobile ale trecutului, a căpătat un nou conținut. Milioane de oameni treziți la o nouă viață se îndreaptă însetați pe noul drum deschis societății prin lupta proletariatului. Milioane de oameni își înalță sufletul spre cultură, spre știință, spre artă.

Factorul motor, focarul și stegarul noii culturi devine Partidul Comuniștilor, partidul lui Lenin, care prin istoricele sale rezoluții în problemele ideologice fixează principiile menite să orienteze știința și arta puse în slujba construcției noii societăți.

Sprijinită puternic de statul oamenilor muncii, întraripată de idealurile comunismului, activitatea științifică din R.S.F.S. Rusă își mărește continuu sfera de preocupări, îmbogățind cu noi descoperiri știința mondială. Încă din anii de dinaintea revoluției, știința rusă dăduse omenirii noi invenții și descoperiri care au lărgit considerabil orizontul cunoașterii și al tehnicii. Marile descoperiri din domeniul aerodinamicii ale savanților N. E. Jukovski, S. A. Ciaplighin, K. E. Țiolkovski, importantele contribuții în domeniul fizicii aduse de savanți ca P. N. Lebedev, P. P. Lazarev, D. S. Rojdestvenski, A. F. Ioffe și alții, descoperirile de mare însemnătate din domeniul științelor naturii ale lui K. A. Timiriazev și I. V Miciurin, descoperirile lui A. P. Karpinski în geologie, cele ale lui V. I. Bernardski și A. E. Fersman în geochimie etc., au ridicat știința rusă pe noi culmi. După revoluție cei mai renumiți savanți au devenit purtătorii marilor idealuri ale științei sovietice ruse.

În orice domeniu sau disciplină a științei, savanții din R.S.F.S. Rusă și-au văzut încununată munca cu rezultate care au avut ecou în întreaga lume. Valoroasele lucrări teoretice ale unor savanți ca A. E. Favorski și L. V. Lebedev în domeniul industriei sintetice, N. D. Zelinski, V. A. Krestiakovski, A. N. Nesmeianov și alții în domeniul chimiei, noile descoperiri în domeniul matematicii ale lui S. N. Bernstein, A. N. Kolmogorov și I. G. Petrovski, descoperirile de mare răsunet din domeniul fizicii ale lui S. I. Vavilov, L. I. Mandelstam, O. L. Kapița, Blohințev, descoperirile în domeniul astronomiei (V. A. Ambarțumian, V. I. Fesenkov, Schmidt și alții) reprezintă numai o parte din marea contribuție adusă de știința sovietică rusă la dezvoltarea științei mondiale. În epoca noastră noile cercetări și descoperiri înfăptuite după revoluție de marii savanți I. P. Pavlov, P. P. Villiams, I. V. Miciurin, desfășoară larg aripile tinerei științe sovietice.

Un mare avînt și o înflorire nemaivăzută au atins după revoluție literatura și artele din R.S.F.S. Rusă. Încă de la începutul secolului XX mișcarea literară din Rusia era dominată de teoriile marxiste. În această perioadă, reprezentanți de frunte ai criticii militante, ca G. V. Plehanov, V.V. Vorovski, A V. Lunacearski și alții aduc o mare contribuție la pătrunderea ideologiei socialiste în cultura rusă. Apariția creațiilor lui A. M. Gorki, fondatorul literaturii realismului socialist și orientarea talentatului poet V. V. Maiakovski spre idealurile revoluționare au dat impulsuri noi dezvoltării literaturii și artelor din R.S.F.S. Rusă. Chiar și cei mai valoroși reprezentanți ai simbolismului rus, poeții A. A. Blok și V. I. Briusov se desprind curînd de vechea matcă a creației lor, punîndu-și arta în slujba poporului. În aceeași perioadă se dezvoltă talentul lui Serghei Esenin, cîntărețul pămîntului rusesc. Preluînd cele mai avansate tradiții ale înaintașilor, însuflețită de ideile partinității, de spirit popular, literatura sovietică rusă devine o literatură socialistă în conținut și națională ca formă.

Literatura sovietică rusă ajută Partidului și oamenilor muncii să lupte împotriva manifestărilor negative, însuflețește munca creatoare, propagă principiile moralei noi, contribuie la dezvoltarea ideologiei internaționalismului proletar, a prieteniei și păcii între popoare.

De aceleași nobile idei sînt însuflețiți și constructorii, arhitecții și artiștii. Dezvoltînd tradițiile vechilor maeștri ruși, arhitecții au conceput și realizat construcția și reconstrucția unor noi orașe, a unor edificii monumentale și clădiri demne de măreția epocii în care trăiesc, au realizat grandioase ansambluri arhitectonice, cum sînt stațiile metrourilor din Moscova și Leningrad, construcțiile arhitecturale de pe canalul Volga-Don, marea clădire a noii universități din Moscova.

Un mare avînt au înregistrat de asemenea artele plastice din R.S.F.S. Rusă, care au dat reprezentanți cunoscuți ca pictorii M. B. Grekov, I.I. Brodski, A. M. Gherasimov, B. V. Ioganson, sculptori ca N. A. Andreev, V. I. Muhina, I. D. Sciadr, graficieni ca G. S. Vereiski, Kukrîniksî, Șmarinov, Kibrik și alții.

Demni urmași ai lui Glinka și Ceaikovski, muzicienii sovietici au înălțat muzica rusă pe noi culmi ale artei componistice și interpretative. Alături de vechi maeștri ca R. M. Glier, N. I. Miaskovski, S. S. Prokofiev și alții, noi compozitorii de mare talent au îmbogățit și îmbogățesc creația muzicală a popoarelor din R.S.F.S. Rusă, I. A. Șaporin, D. D. Șostakovici, D. B. Kabalevski, T. N. Hrennikov în muzica simfonică și de operă, renumiții compozitori de cîntece A. V. Aleksandrov, I. O. Dunaevski, V. G. Zaharov, Soloviov-Sedoi, marii interpreți instrumentali și vocali E. G. Ghilels, D. Oistrah, V. V. Barsova, S. I. Lemeșev, A. S. Pirogov, M. O. Reizen și alții au realizat și realizează numeroase creații de valoare.

Ca și în teatru, unde au apărut regizori și interpreți de o faimă mondială (I. A. Zavadski, M. N. Kedrov, artiști ca V. P. Marecikaia, A. K. Tarasova, N. K. Cerkasov și alții) arta cinematografică din R.S.F.S. Rusă a devenit una din cele mai dezvoltate ramuri ale activității artistice a republicii. Zeci de studiouri produc anual filme artistice, documentare și științifice, care își aduc partea lor de contribuție la creșterea omului nou, la înflorirea culturii. Cineaști cu renume mondial ca marii regizori S. M. Eisenștein, V. I. Pudovkin, G. V. Aleksandrov, frații Vasiliev, K. A. Gherasimov, I. A. Piriev, M. I. Romm, F. M. Ermler și alții, alături de interpreți și operatori de mare talent, dezvoltă neîntrerupt arta filmului sovietic rus.

Înflorind sub soarele socialismului care, acum aproape 40 de ani a biruit pentru prima dată pe a șasea parte a globului pămîntesc, R.S.F.S.R., alături de celelalte republici sovietice-surori a devenit leagănul unei noi culturi, — cea mai măreață din întreaga istorie de pînă acum a umanității — cultura epocii comunismului.

Leningrad — Coloana de pe insula Vasilie

Desen de V. P. Visovski

Din însemnările unui corespondent de război

CAPITULAREA

Steagul roşu fîlfîie deasupra Reichstagului! Cît de mult au visat această clipă soldaţii, ofiţerii şi generalii Armatei Sovietice, cît de mult au aşteptat-o popoarele lumii, istovite de chinuri, foamete şi jefuite de hoardele hitleriste!

Aici, în această clădire de sinistră reputaţie, a fost aprinsă flacăra nimicitoare a războiului antisovietic, care a cuprins apoi întreaga Europă.

Acum, doi ostaşi sovietici — Egorov şi Kantaria — au înfipt deasupra Reichstagului steagul victoriei, steagul păcii, steagul care vesteşte lumii întregi că războiul a luat sfîrşit.

— Reichstagul a căzut! — a raportat generalul Pereviortkin comandantului armatei.

— Vă felicit!

Reichstagul a căzut! Reichstagul a căzut! Această veste a străbătut ca fulgerul bateriile de artilerie masate pe malul riului Spree, statele majore ale armatei şi s-a revărsat ca un torent pe străzile Berlinului.

In noaptea spre 1 mai, am aflat că la statul major al armatei conduse de generalul-colonel Cliukov, a sosit şeful statului major al armatelor terestre germane, generalul de infanterie Krebs, care a făcut următoarea declaraţie:

— La 30 aprilie, Hitler s-a sinucis. Armatele noastre încă n-au aflat... Şi nici nu vrem să afle.

In continuare, Krebs a transmis rugămintea lui Goebbels şi Bormann de a se încheia un armistiţiu în vederea unor tratative între Germania şi Uniunea Sovietică.

Generalului german i s-a răspuns că nu se poate discuta decît despre o capitulare totală şi necondiţionată.

Krebs a plecat cu un automobil blindat ca să transmită răspunsul acesta lui Goebbels.

Aceştia au fost primii vestitori ai capitulării. Aflînd de aceste evenimente, ne-am strîns mîinile unul altuia. Şi aşa cum se întîmplă deobicei în asemenea ocazii, ne-am amintit de întreaga cale străbătută din primele zile ale războiului pînă în această noapte berlineză.

...In noaptea spre 8 mai, am aflat că va avea loc un eveniment foarte important — „o acţiune specială iniţiată de comandamentul armatei", cum era scris pe invitaţiile date ziariştilor.

Dis-de-dimineaţă, un şir lung de maşini a plecat din Strausberg spre aerodromul din Tempelhof. Era o zi caldă. Maşinile străbăteau străzile Berlinului, treceau pe lîngă gara Sileziei, goneau mai departe spre Neukölln, stîrnind un nor gros de praf.

Tempelhof este un aerodrom uriaş, cu nenumărate hangare. Majoritatea erau distruse.

Am sosit devreme. Ne plimbam pe aleile pavate cu plăci de piatră şi ne uitam atent la fiecare avion care decola. Aflasem între timp că „acţiunea specială" era semnarea actului de capitulare necondiţionată de către Germania fascistă. Pe aerodrom era aşteptată sosirea reprezentanţilor Comandamentului suprem al forţelor expediţionare ale aliaţilor, precum şi a reprezentanţilor Comandamentului german. Aerodromul Tempelhof este aşezat pe o colină înaltă. De aici se vede întreg Berlinul. Cu toate că în oraş focul încetase încă cu şase zile în urmă, totuşi ici, colo, limbile incendiilor se mai înălţau spre cer.

Cineva povestea că a aflat că delegaţia germană va fi condusă de feld-mareşalul Keitel. Il cunoşteam pe acest general. El a mai luptat împotriva Rusiei încă în primul război mondial, fiind pe atunci tînăr ofiţer.

La orele 12 şi 50, fix, au decolat unul după altul avioanele sovietice de vînătoare, luîndu-şi zborul spre apus. Peste cîtva timp, de pe aerodromul din oraşul Stendhal şi-au luat zborul avioanele „Douglas" care s-au îndreptat spre răsărit. Ele erau însoţite de escorta de avioane de vînătoare sovietice.

Grupul de avioane a apărut deasupra aerodromului din Tempelhof la orele 13 şi 55. După ce au făcut un viraj deasupra Berlinului, avioanele au aterizat. Uşile au fost deschise şi în pragul primului avion apăru un om uscăţiv, îmbrăcat în uniforma militară. Era locţiitorul comandantului suprem al forţelor expediţionare aliate, primul mareşal sir Arthur V. Tedder. In urma lui coborî un om mai în vîrstă, scund, vioi, îmbrăcat tot în uniformă de culoare kaki. Era generalul-locotenent Carl A. Spaats, comandantul forţelor aeriene ale S.U.A. După el urmă amiralul sir Harold Berrow, comandantul forţelor militare maritime ale aliaţilor.

In întîmpinarea lor ieşiră generalul de armată Sokolovski, generalul-colonel Berzarin şi generalul-locotenent Bokov.

Cînd Sokolovski strînse mîna lui Tedder toţi reporterii fotografi — sovietici, englezi, francezi şi americani — s-au grăbit să imortalizeze acest moment pe pelicula fotografică. Un englez mă împinse la o parte, căutîndu-şi o poziţie mai favorabilă, şi-mi spuse grăbit:

— Scuzaţi, dar nu întotdeauna ai ocazie să-l fotografiezi pe Jukov!

I-am răspuns că în realitate îl fotografiază pe Sokolovski şi nu pe Jukov.

Fără să se intimideze, englezul îmi răspunse:

— Dar ce, parcă pe Sokolovski am mai multe ocazii să-l fotografiez?

In timp ce cortegiul de oaspeţi se îndrepta spre locul unde se afla aliniată o gardă de onoare, eu m-am dus în celălalt colţ al aerodromului unde tocmai ateriza un avion. Era avionul care aducea delegaţia germană. Il aştepta un grup de ofiţeri sovietici în frunte cu generalul-colonel Serov. Delegaţia germană a coborît din avion. Feldmareşalul Keitel, făcînd cîteva mişcări cu bastonul de mareşal, se îndreptă zîmbind spre Serov, dar acesta, neluîndu-l în seamă, întinse braţul şi îi arătă drumul pe care trebuia să-l urmeze. Din clipa aceea, zîmbetul de pe faţa feldmareşalului dispăru. Inalt, îmbrăcat în ţinută de paradă, el păşea cu capul plecat în urma ofiţerilor sovietici. De cîte ori sosise el pînă atunci pe acest aerodrom! De cîte ori n-a fost întîmpinat aici de o gardă de onoare! Acum mergea escortat. Alături de el păşea generalul-colonel Stumpf — un bărbat scund, îndesat — locţiitorul lui Goering, şi generalul amiral Friedeburg. In urma lor veneau ofiţeri superiori din delegaţie. Ei înţelegeau foarte bine situaţia. Totul se sfîrşise...

In jurul acestui grup mergea escorta. Undeva, la dreapta un batalion dădea onorurile oaspeţilor sosiţi înainte. De acolo răzbăteau sunetele unui marş voios, cîntat de fanfară.

Aşa a parcurs delegaţia germană întregul aerodrom, aruncînd priviri piezişe spre oraşul care fumega. Apoi a luat loc în maşinile care aşteptau.

Mă strecurai în spatele maşinii în care se aflau Keitel şi Stumpf. Aruncai o privire înăuntru. Feld-mareşalul scosese din servietă un dosar plin de acte pe care le recitea făcînd unele rectificări în text. Din cînd în cînd el se apleca spre Stumpf arătîndu-i ceva pe hărţile pe care le ţinea în mînă, apoi iar ştergea şi rectifica.

Peste puţin timp, maşinile porniră spre Karlshorst — o periferie a oraşului Berlin unde trebuia să aibă loc semnarea actului de capitulare necondiţionată.

Maşinile treceau sub Arcul Victoriei. Deasupra fîlfîiau în adierea vîntului steagurile sovietice iar pe coloanele monumentului se aflau placarde cu inscripţia: „Slavă Armatei Roşii!"

In clipa aceea, mi-am amintit de un episod care avusese loc cu mult timp în urmă, cînd armatele noastre se aflau încă dincolo de Oder, într-un sat polonez. Intr-o căsuţă scundă, maiorul Vdovicenko expunea în faţa colonelului Prokofiev schiţele arcului sub care trecea acum. Colonelul, cercetîndu-le spuse:

— Trebuie să ne grăbim... Dar nu văd schiţele tribunei pentru parada militară din Berlin. Grăbiţi-vă, trebuie să vă grăbiţi, altfel pictorii şi graficienii vor rămîne cu mult în urma armatei.

Incă atunci, deşi Berlinul nu fusese încă cucerit, ei au simţit că ceasul victoriei era foarte aproape.

Pictorii însă n-au rămas în urma armatei. Iată că trecem sub Arcul Victoriei, amenajat de ei în cinstea intrării Armatei Sovietice în Berlin.

In faţa noastră se află Karlshorstul, care a intrat în istorie. Aici a luat sfîrşit războiul. Aici totul aparţine istoriei: clădirea fostei şcoli de ofiţeri de geniu, ca şi sala de mese împreună cu cele patru steaguri atîrnate pe pereţi — sovietic, american, englez şi francez.

S-a adunat multă lume. Orele trec foarte greu. Şase, şapte, opt, nouă seara. Cînd va avea loc în sfîrşit, semnarea actului istoric?

Vedeam cum mişună ofiţerii de legătură. Feţele lor erau atît de grave, încît ţi se tăia curajul să-i mai întrebi ceva.

In sfîrşit, în sală încep să se adune ofiţerii. Ei aranjează pe mese hîrtie de scris, creioane şi pachete de ţigări „Moscova-Volga". La urmă îşi ocupă locurile stenografele. La miezul nopţii în sală şi-au făcut apariţia mareşalii Jukov, Tedder, Spaats, Bernow şi generalul francez Delattre de Tassigny, Vîşinski şi alţi membri ai delegaţiei.

După aceea au apărut în sală Keitel, Stumpf şi Friedeburg.

A început procedura semnării actului de capitulare necondiţionată. Ea s-a desfăşurat într-o tăcere mormîntală.

A fost nevoie de numai 45 de minute pentru ca reprezentanţii comandamentului german să recunoască înfrîngerea lor.

Războiul cel mai greu a luat sfîrşit, un război cum n-a mai cunoscut vreodată istoria.

Semnăturile au fost puse şi întărite cu ştampile. Se închid dosarele care conţin actul de capitulare. Din acest moment tunurile au încetat să mai bată. Vărsarea de sînge a încetat şi ea. Victorie! Omenirea putea răsufla uşurată. Războiul — care a durat o mie patru sute şaptesprezece zile — a luat sfîrşit.

Am ieşit în strada inundată de luminile electrice — aprinse din nou după o perioadă de şase ani de camuflaj.

Intr-o cameră umedă de la subsol m-am aşezat împreună cu scriitorul Gorbatov şi am început să scriem ultima corespondenţă de război. Titlul ei era — „Capitularea".

Martîn Merjanov

1957 — anul lansării satelitului artificial

Unul din primii călători în spaţiile interplanetare, căţeluşa Albina

Generaţia noastră, care s-a lăsat purtată, în anii copilăriei, pe aripile literaturii lui Jules Verne, este nevoită să constate că din cel mai vast regat, în care părea să domnească fără rival, regele imaginaţiei nelimitate a fost izgonit de savantul cumpănit care face practic realizabile toate ipotezele născocite de literatul visător. Adîncurile ameţitoare ale oceanelor, infinitele spaţii cereşti ca şi atîtea alte tărîmuri virgine pe unde ne plimba autorul lui „Nautilus" şi al „Călătoriei de la pămînt la lună" nu-i mai aparţin acestuia, ci oamenilor de ştiinţă contemporani, care le cercetează cu instrumente şi mijloace la care Verne nici nu s-ar fi putut gîndi.

Descoperirea energiei atomice, cu neaşteptatele ei aplicaţii, succesele deosebite obţinute în domeniul dezvoltării aviaţiei cu reacţie, al radiolocaţiei şi electronicii, al tehnicii semiconductorilor, crearea unor noi materiale rezistente la temperaturi foarte înalte, rezultatele importante obţinute în ramura cu totul nouă a medicinei aviatice — toate aceste cuceriri recente ale ştiinţei şi tehnicii mondiale au creat premizele traducerii în practică ale uneia dintre cele mai temerare aventuri umane: zborul interplanetar. Mii de savanţi şi ingineri din lumea întreagă elaborează acum proiecte de construcţie pentru primul aparat de zbor în spaţiul sideral. In perioada postbelică au fost elaborate circa 80 de proiecte de acest gen; acum savanţii sînt de părere că în anii 1966—1970 omenirea va putea dispune de staţii zburătoare în chip de sateliţi artificiali ai pămîntului; între 1970—1976, omul va putea călători în lună, iar în perioada 1976—1982, va porni şi prima expediţie în planeta Marte.

Cei mai grăbiţi dintre noi nu trebuie însă să dispere la gîndul că, pînă la primele zboruri cosmice, se vor mai scurge 10—20 de ani.

In orice caz, faţă de rezultatele la care au ajuns cercetările specialiştilor din Uniunea Sovietică şi din alte ţări, se pare că termenele amintite mai sus sînt prea depărtate şi se poate spera ca primul voiaj în lună să fie mult mai apropiat.

Ideea creării satelitului artificial al pămîntului, ca şi ideea folosirii, în acest scop, a unei rachete multiple (în cîteva trepte) aparţine — după cum se ştie — vestitului savant sovietic Konstantin Ţiolkovski. Pentru a putea atinge prima viteză cosmică (8 kilometri pe secundă) şi pentru a deveni astfel satelit artificial al pămîntului, o rachetă simplă ar trebui să dispună de o cantitate de combustibil de 150—200 ori mai grea decît corpul propriu zis al rachetei, inclusiv aparatele de bord şi de cercetări ştiinţifice. Pînă acum nu s-a putut însă ajunge decît la construirea de rachete care pot transporta o cantitate de combustibil reprezentînd maximum de 75—80% din greutatea lor totală. De aceea, pentru realizarea ideii lui Ţiolkovski s-a trecut la construirea rachetelor complexe (formate din 2—3 rachete succesive, puse în mişcare pe rînd, ceea ce îngăduie ultimei să atingă viteza necesară transformării ei în satelit artificial). Pînă acum savanţii au realizat proiectele unor rachete în două trepte, care vor putea atinge înălţimea de aproape 1.300 kilometri, cu o viteză finală de 6,7 kilometri pe secundă.

După construirea sateliţilor artificiali automaţi de proporţii reduse şi fără echipaj, se va putea trece la realizarea sateliţilor de tipul staţiilor zburătoare. Pe aceste platforme interplanetare vor putea „ateriza" şi apoi decola astronavele cu care se vor întreprinde în viitor mult visatele călătorii în lună, Marte şi cine mai ştie unde... Staţiile de care vorbim vor servi ca laboratoare de cercetări ştiinţifice, unde vor lucra nu numai aparate automate şi radiotransmiţătoare neînsufleţite, ci savanţi şi cercetători în „carne şi oase". Aceşti astro-savanţi vor purta costume speciale, care să le permită să se mişte şi să lucreze în spaţiile cosmice, unde nu există aer, unde greutatea corpurilor dispare cu totul...

O adevărată senzaţie au stîrnit la conferinţa internaţională privind rachetele şi proiectele teleghidate, ţinută în decembrie 1956, la Paris, rapoartele prezentate de savanţii sovietici, care au înfăţişat rezultatele excelente obţinute în experienţele cu cîini transportaţi la înălţimi de peste 110 kilometri. In ziarul „Trud", din 16 februarie 1957, au fost publicate primele fotografii ale celor 12 „cercetaşi" canini ai spaţiilor astrale, care au rezistat admirabil în timpul călătoriei atît la ducere cît şi la înapoiere.

In ultimii cinci ani, savanţii sovietici au organizat cîteva expediţii de acest gen, obţinînd rezultate surprinzătoare. Acestea reprezintă cele mai de seamă cuceriri ale vremii noastre în domeniul rezolvării unor complicate probleme de biologie, făcînd posibilă în viitor şi călătoria omului în spaţiul cosmic. Experienţele au dovedit că timp de cîteva minute omul poate suporta şi creşterea de 10—12 ori a greutăţii sale corporale şi senzaţia de pierdere totală a greutăţii. Cum va suporta însă organismul său aceste influenţe timp mai îndelungat? Acest lucru n-a fost încă lămurit.

Satelitul artificial îşi poate găsi de pe acum o serie întreagă de utilizări ca laborator de cercetări în domeniile electronicii, reacţiilor chimice în vid şi, în condiţiile pierderii greutăţii efective, al urmăririi efectelor dezvoltării şi divizării celulelor supuse radiaţiilor într-un mediu în care greutatea corpurilor dispare etc.

Am lăsat intenţionat la urmă o altă întrebuinţare a satelitului artificial. Este vorba de posibilitatea de a folosi satelitul ca staţie retransmiţătoare de televiziune.

Cu 20 de ani în urmă, emeritul om de ştiinţă şi tehnician sovietic P. V. Şmahov a formulat ideea folosirii avioanelor ca staţii zburătoare de radioreleu. Astăzi, cînd în locul avioanelor ne-am putea folosi cu şi mai mult succes de helicopter, ideea lui Şmahov ar putea fi realizată în condiţii destul de convenabile. Ea nu rezolvă însă pe de-a-ntregul problema cea mai însemnată a televiziunii: universalizarea transmisiunilor. Această problemă va putea fi, în sfîrşit, rezolvată cu ajutorul satelitului artificial. După calculele specialiştilor va fi nevoie de trei sateliţi artificiali, lansaţi la interval de 8 ore fiecare, dintr-un punct oarecare, situat la ecuator. La înălţimea de cca 40.000 kilometri, pe care o vor atinge, cei trei sateliţi în mişcare vor avea o poziţie fixă unul faţă de celălalt şi faţă de pămînt. Aflîndu-se fiecare deasupra unui important centru transmiţător de televiziune (de ex.: Moscova, Londra, New York), sateliţii respectivi pot prelua între ei programele emise de una din staţiile de televiziune terestre, retransmiţîndu-le staţiilor următoare, la distanţe de mii de kilometri.

Dificultatea cea mai importantă care se ridică în legătură cu rezolvarea practică a acestei probleme este găsirea sursei de alimentare a satelitului. In această privinţă, există însă toate şansele ca folosirea în scopuri paşnice a energiei atomice să-şi găsească aici una din multiplele ei aplicaţii. Ne putem deci aştepta ca peste cîţiva ani televiziunea să treacă — întocmai ca radioul — graniţele naţionale şi continentele, devenind cu adevărat universală.

V. Dascălu

Noul preşedinte al V.O.K.S.-ului

Conducerea Asociaţiei unionale pentru relaţiile culturale cu străinătatea a aprobat cererea lui A.I. Denisov de a-l elibera din postul de preşedinte al conducerii V.O.K.S., în legătură cu trecerea sa în altă muncă. N.V. Popova a fost aleasă preşedinta conducerii V.O.K.S.

A.R.L.U.S.

Prietenia elevilor

Duminică, 5 mai, a avut loc la şcoala profesională electrotehnică nr. 4 din Capitală o serbare închinată prieteniei romîno-sovietice, organizată de comisia A.R.L.U.S a şcolii şi de consiliul raional A.R.L.U.S. „1 Mai". Elevii şi corpul didactic al acestei şcoli au ţinut să răspundă cu acest prilej elevilor şcolii rezervelor de muncă „Lublin" din Moscova, care, cu ocazia unei serbări a prieteniei romîno-sovietice ţinută recent, au trimis felicitări şi daruri elevilor şcolii profesionale electrotehnice nr. 4 din Bucureşti, urmate de un rodnic schimb de scrisori în legătură cu activitatea elevilor celor două şcoli.

La serbare a participat şi I. S. Ilin, secretar al Ambasadei Uniunii Sovietice la Bucureşti, care a înmînat elevilor şcolii din Capitală darul elevilor moscoviţi: o trusă cu scule de mînă lucrate de ei.

Au luat cuvîntul Victor Rizescu, directorul şcolii, Marin Turcitu, secretar al organizaţiei U.T.M., şi S. Bulete, secretar al consiliului oraşenesc A.R.L.U.S Bucureşti, după care a vorbit I. S. Ilin, care a subliniat însemnătatea schimbului de scrisori şi de daruri între elevii romîni şi sovietici ca o contribuţie de preţ la întărirea prieteniei de nezdruncinat dintre cele două popoare. Elevii au înmînat lui I. S. Ilin daruri lucrate de ei în semn de dragoste şi admiraţie pentru elevii şcolii „Lublin" din Moscova.

Nikolaici şi Nina

(Urmare din pag. 3-a)

seama că purtarea mea e stupidă. Mă sileam să fiu calm, voiam să pun capăt acestei urmăriri absurde, să nu mă mai gîndesc nici la Lida, nici la Nina. Dar, în timp ce-mi dădeam osteneala să judec, priveam în toate părţile, sperînd să zăresc mama sau fiica. Nu mă mai gîndeam decît la ele. Le revăzui în clipa în care părăseau vaporul. Opriseră un taxi. Făcui la fel. Mă zvîrlii în maşină şi spusei şoferului să le urmărească. Am aflat astfel adresa, numele de familie şi numărul de telefon al Lidei. Am alergat la telefonul public cel mai apropiat. O voce de femeie pe care n-o cunoşteam îmi răspunse că mama şi fiica se întorseseră într-adevăr, dar că au plecat imediat la vila lor din munţi. Refuză să-mi spună mai mult.

„Cu atît mai bine", gîndii şi mă întorsei în port. Din fericire „Rossia" era tot acolo. Cînd oraşul în care trăia fiica mea se pierdu în depărtare, jurai în sinea mea să uit această întîlnire. Această hotărîre mă însufleţea atunci cînd am sosit aici... Şi iată că... Pricepi acum de ce mă scotea din sărite să aud cît e ziua de mare: Nikolaici încoace, Nikolaici încolo.

— Nu, nu pricep, răspunse Koliada gînditor. Mi se pare...

Strelbiţki nu-l lăsă să termine:

— Astăzi n-am mai putut rezista... Am fost la ea acasă s-o găsesc. Mi-a deschis Nina. Ochii ei îndrăzneţi mă priveau surprinşi. Mă recunoscuse şi mă întrebă fără nici un pic de drăgălăşenie: „Ce doriţi?" Apoi am auzit-o vorbind în cealaltă cameră: „Mamă, e trăsnitul de deunăzi care întreabă de tine, îţi aminteşti? Roşcovanul de pe vapor". Veni Lida: „Ce doriţi? Să-mi vorbiţi? Bine, fie, veniţi pe terasă". Ne-am dus pe terasă. A închis uşa cu grijă, apoi s-a sprijinit de perete ca să nu fie văzută prin fereastră. „Vă ascult". Cît timp i-am vorbit — un minut, o oră ce i-am spus, ce i-am cerut? Nu-mi mai amintesc de nimic... Dar trebuie să-i fi vorbit multă vreme, căci degetele ei fine, bronzate au avut timp să împletească o mulţime de cosiţe din franjurii şalului moldovenesc pe care şi-l zvîrlise pe umeri. Asculta cu sprîncenele apropiate, fără să mă întrerupă şi fără să-mi răspundă... Cînd am terminat, vorbi la rîndul ei: „Tatăl Ninei a fost un băiat curajos şi cinstit. Un pescar. A pierit într-o furtună ca şi tatăl meu. Vorbim adesea de ei, noi trei, Nina soţul meu şi cu mine". Suspină: „Numai în poveşti învie morţii" „Lida"! strigai. Ea mă corectă, rece: „Lidia Dmitrievna". Apoi, deslipindu-se de perete, intră în casă de unde se întoarse cu o fotografie în mînă: mama şi fiica. Lida o îndoi, o rupse în două şi îmi întinse portretul micuţei. Apoi, fără un cuvînt, îmi arătă uşa şi mă conduse prin sufragerie unde copilul, aşezat pe pervazul ferestrei, îşi muşca buzele cu necaz. Abia atunci mi-am recăpătat glasul şi i-am spus la revedere. Imi răspunse: „Adio". Şi repetă suspinînd: „Numai în poveşti învie morţii..." Asta-i tot. N-a fost nimic, şi fără îndoială că niciodată nu va fi nimic mai mult. Nimic! Pricepi?

— Nu, nu pricep, răspunse Koliada, mereu gînditor, dar cu o voce mai hotărîtă.

— Nu înţelegi? Dar e singurul meu copil, nu voi mai avea niciodată altul!

Vorbele acestea Strelbiţki le strigase atît de tare, încît cei care, ceva mai departe, jucau ping-pong, lăsară să cadă rachetele privind cu uimire spre cei doi prieteni care aveau aerul că se ceartă. Strelbiţki părea incapabil să se mai stăpînească. Buzele sale se învineţiră.

— Nu înţelege. Timp de o lună de zile m-a torturat: Nikolaici a făcut cutare lucru, Nikolaici a spus aşa. Nikolaici a scris, Nikolaici, Nikolaici... Şi acum nu pricepe.

— Nu pricep şi nu pot pricepe. Nina ar fi putut să nu fie roşcovană şi să nu semene cu mama-sa... Şi la urma urmei asta n-are nici o importanţă. Războiul a făcut atîţia orfani! Spui că soţia dumitale e dragă. Vorbeşte-i, mergeţi împreună la un cămin de copii, luaţi un puşti, sau doi, sau trei. Adoptaţi-i şi fiţi fericiţi...

— Iţi vine uşor să vorbeşti, d-tale care ai braţele încărcate — spuse inginerul cu amărăciune. De dimineaţa pînă seara eşti cu numele lui Nikolaici pe buze... Tocmai ai primit o scrisoare, de la el. Iar eu, eu să cresc copilul altora...

Koliada se ridicase. Chipul i se înăspri şi expresia aceasta care pentru el era neobişnuită îl făcu să pară mai înalt. Cu ochii pe jumătate închişi, răspunse rostind limpede fiecare cuvînt:

— Ai spus adineaori că nu ne vom mai întîlni. Aşa e. De aceea îţi voi destăinui ceea ce soţia mea şi cu mine nu spunem niciodată nimănui... Nikolaici nu este copilul nostru ...Este fiul unuia din minerii noştri care s-a înecat împreună cu soţia lui pe cînd făcea canotaj. Acum pricepi?

Vru să mai adauge ceva, dar se răzgîndi, se întoarse şi se îndreptă spre jucătorii adunaţi în jurul mesei pe care mingea de celuloid cădea cu un zgomot sec. Şi imediat se auzirâ vocea lui caldă, exclamaţii, rîsete. Strelbiţki rămăsese pe banca lui, ţinînd în mînă scrisoarea lui Nikolaici pe care Koliada o uitase. Privea pierdut pătratul negru încălecat de un cerc, cele două braţe ca nişte greble pe o mare violetă şi pentru a zecea oară citi în neştire: **„Intoarce-te Kolia că mă plictisesc tare".**

Episod din războiul Independenţei...

Trecuse aproape un an de cînd Rusia îşi mobilizase armata în scopul de a porni război împotriva Turciei, venind în sprijinul popoarelor din Balcani, ca să le ajute în lupta lor de eliberare începută în anul 1875 printr-o serie de răscoale. Faţă de aceasta, guvernanţii romîni adoptaseră, după cum se ştie, o poziţie de neutralitate, deşi poporul nostru îndura de mai bine de patru veacuri aceeaşi opresiune din partea Turciei.

Intre timp, şi anume la 4 aprilie 1877, guvernul liberal al lui I.I.C. Brătianu a părăsit politica de neutralitate, fiind determinat de presiunea poporului şi de M. Kogălniceanu, care, rechemat în fruntea Ministerului de Externe, a semnat atunci cu Rusia convenţia pentru trecerea armatelor ruseşti prin ţara noastră, peste Dunăre.

Mai trebuia făcut însă un pas curajos şi anume: proclamarea independenţei şi declararea războiului împotriva Turciei, merit ce-i revine tot lui Mihail Kogălniceanu. In şedinţa de la 9 mai 1877 a Adunării Deputaţilor, acesta declara că „sîntem în stare de rezbel cu turcii", că „sîntem o naţiune liberă şi independentă", că „tunul nostru răspunde tunului otoman".

La sacrificiul multilateral pe care poporul l-a făcut pentru pornirea şi ducerea războiului, în timp ce clasele dominante se eschivau, s-au adăugat înrolările de voluntari din rîndurile tineretului.

Printre aceşti tineri înflăcăraţi de dragostea de patrie şi gata de sacrificiu s-a aflat şi unul din Bucureşti, anume St. Georgescu, în vîrstă de numai 16 ani, probabil fiul unui funcţionar nevoiaş. El s-a înrolat ca voluntar în bateria călăreaţă a regimentului I artilerie din Bucureşti.

In foarte interesantele memorii pe care le-a publicat mai tîrziu (1891), St. Georgescu evocă o serie de aspecte şi de episoade ale războiului la care a luat parte. Unul dintre acestea, asupra căruia vom stărui, priveşte colaborarea frăţească a ostaşilor romîni şi ruşi în acest război.

Fostul voluntar dă detalii pe care nu le întîlnim în documentele oficiale sau în memoriile unor ofiţeri, atenţi mai ales la colaborarea dintre comandamente şi comandanţi. Bateria călărească în care se afla a fost ataşată pe lîngă brigada de cavalerie a generalului Krîlov, „un bărbat plăcut, mai mult bătrîn decît tînăr, mic de statură şi foarte viu şi isteţ". Împreună cu această brigadă, artileriştii romîni au luptat pe frontul de la vest de Plevna şi anume în zona Dolni Etropol, Gorni Etropol, Gorni Dubnic şi Dolni Dubnic de pe malul stîng al rîului Vid.

„Noi nu eram decît două baterii călăreţe (12 tunuri) şi vreo cîteva escadroane de cavalerie: roşiori, cazaci, dragoni şi cauzacieni. Infanterie nu aveam", — istoriseşte St. Georgescu.

Turcii au izbutit să se strecoare neobservaţi, „pe poteci cunoscute numai de dînşii", ajungînd pînă în apropierea celor două baterii. Atunci s-a încins la Gorni Etropol o luptă; dar să-l lăsăm pe fostul participant să ne-o descrie:

„Căpitanul Dănescu ne strigă: «La tunuri, băieţi! Cu toţii să murim, de cît să pierdem tunurile!...» Escadroanele de roşiori sub comanda colonelului Creţeanu se formează în coloană de atac. Caii, plini de neastîmpăr, băteau pămîntul în picioare şi nechezau. Oficerii, cu chipiurile pe ceafă şi cu săbiile scoase, dau instrucţii soldaţilor. Fu un moment cînd toţi, oficeri şi soldaţi, rămaseră nemişcaţi, aşteptînd comanda colonelului. Parcă-i văd pe roşiorii noştri cu lăncile întinse, cu ochii ţintă asupra turcilor şi gata de a năvăli. Aceste lucruri se petrec mai iute decît s-ar putea descrie. Deodată trompetul sună înaintarea. Un fior electric trecu peste toată mulţimea. Roşiorii strigă «Ura», răcnetul lor se aseamănă cu tunetul. In aceeaşi clipă caii pornesc cu o iuţeală mai mare decît şi-ar putea cineva închipui. Năvălind la atac pleaţi pe cai, cu lăncile întinse şi steguleţele roşii din virful lăncilor fluturate de vînt, roşiorii aveau un aspect fantastic".

Urmează apoi descrierea colaborării roşiorilor şi cazacilor la acest contraatac, care este redată în următoarele rînduri:

„Pe cînd roşiorii atacau pe turci din faţă, cazacii şi dragonii ruşi îi luau din coaste. Strigătele de „ura", „il alah", nechezatul cailor, sunetele muzicilor şi ţăcănitul armelor, amestecate ca valetele muribunzilor, produceau un zgomot înfiorător şi sălbatic, parcă s-ar fi surpat lumea. Din cînd în cînd, tunurile mugeau ca concertul să fie complet. Zgomotul produs de ghiuleaua ondulînd în aer părea un glas funebru care jelea pe cei morţi... Trîmbiţaşul cazacilor, pe cînd sufla în corn înaintarea la atac, a fost izbit de un glonţ tocmai în gropiţa bărbiei, sub buza de jos. Glonţul, pătrunzîndu-i bărbia, i-a petrecut capul ieşind mai sus de ceafă. Turcul ţintise stînd pe brînci, ascuns după un moşoroi de porumb. Dar şi el şi-a luat plata, căci îndată fu străpuns de lancea unui roşior".

In urma acestei strînse colaborări, în care roşiorii şi cazacii s-au întrecut în vitejie, atacul turcesc a fost respins şi puţini dintre ostaşii turci puşi pe fugă s-au mai întors la Plevna, mulţi dintre ei pierind înnecaţi în rîul Vid.

Seara, după această biruinţă, a avut loc o petrecere ostăşească comună „de s-a dus vestea". Dar să-l lăsăm tot pe fostul voluntar s-o povestească:

„Soldaţii noştri jucau, cîntîndu-le din fluier soldatul Ciobănel Dumitru. Cazacii şi cauzacienii, strînşi în cerc cîte 10 sau 15, cîntau în cor, ţinînd tactul, bătînd din palme. Cîntecele lor aveau un accent eroic. Iar în mijlocul cercului, unul sau doi jucau. Jucătorii luau în dinţi şi în mîini cîte un cuţit pe care îl minuiau în timpul jocului, cu o iuţeală şi o dibăcie admirabilă. Cei care jucau parcă nici nu atingeau pămîntul cu picioarele. Tot jucînd, ţăcăneau cu cuţitele, aducîndu-le printre picioare, pe după gît şi pe la subţiori. Se plecau, se încovoiau şi dintr-o aruncătură înfigeau cuţitele în pămînt; şi tot jucînd, iar le scoteau din pămînt şi iar le învîrteau şi le răsuceau, aruncîndu-le în sus şi prinzîndu-le în mîini, fără să piardă cîtuşi de puţin măsura jocului. Privindu-i astfel şi ascultînd la cîntecele lor, mi se părea că mă aflu pe tărîmii Donului sau prin munţii Caucaziei... In cele din urmă, se formează o horă mare, împestriţată. Se prinseră în hora romînească cazaci, cubani, cerchezi etc. Era un spectacol ce nu se vede des. Atîţia oameni de diferite naţionalităţi, care, deşi nu se înţelegeau, îşi comunicau fiecare în limba lui, veselia şi amiciţia" — încheie cu admiraţie cel care a văzut şi a trăit atunci acele clipe de destindere comună după lupta de la Gorni Etropol.

La aceste pagini, fostul voluntar adaugă altele din care reiese prietenia strînsă ce s-a legat între el şi tinerii cazaci Daniil şi Konstantin.

„Mă împrietenisem cu vreo cîţiva (dintre cazaci n.a.) şi nu trecea zi la miiloc fără să ne vedem. Dacă nu mă duceam eu în tabăra lor, ei negreşit trebuiau să vină la mine să mă vadă şi stam pe lîngă foc, vorbind fiecare în limba lui. Ori de cîte ori ne întorceam de la vreo luptă, îndată ne cercetam unul pe altul. Fraţii Daniil şi Konstantin, caucazieni creştini, acesta din urmă mai de aceeaşi vîrstă cu şi mine, mă iubeau foarte mult. Şi în transportul iubirii noastre, vorbeau de multe ori ca să mă ia cu dînşii în Caucazia, după terminarea războiului. Învăţasem cîteva cuvinte ruseşti şi căzăceşti, dar cerchezeşti nici unul. Aceşti doi fraţi m-au prezentat apoi tatălui lor. Am încremenit cînd am văzut că şi tatăl lor este cu dînşii. Am rîs în sine-mi şi mi-am zis: „Ce dracu! Aştia au plecat la război toată familia? Cum nu şi-au luat şi femeile cu dînşii?" I-am întrebat dacă au femei şi copii, fraţi sau surori pe acasă. Mi-au răspuns că ei nu sînt însuraţi, au lăsat însă acasă pe mama lor şi pe o soră sub îngrijirea fratelui lor cel mai mare, care este însurat şi care îngrijeşte de averea lor compusă din oi. Apoi tatăl lor, cu o sinceritate surprinzătoare, mi-a zis că dacă aş merge cu ei în Caucazia, bucuros mi-ar da pe fiică-sa de nevastă, lăudîndu-mi-o că este foarte frumoasă şi vrednică. I-am răspuns ca să ne ajute dumnezeu să terminăm războiul cu bine şi vom vedea apoi ce vom face".

Şi luptele au continuat, roşiorii şi călăraşii noştri întrecîndu-se în vitejie cu cazacii de la Don.

Astfel s-au repetat lucrurile cu prilejul luptelor pentru cucerirea redutei Gorni Dubnic la sud-vest de Plevna, pentru a se încheia în chipul acesta lanţul de împresurare al Plevnei şi a-l sili pe Osman Paşa să capituleze.

Iată ce poveşteşte St. Georgescu despre vitejia celor doi tineri prieteni cazaci în această împrejurare:

„Fraţii Daniil şi Konstantin erau în avant-posturi; îi vedeam că nu stau la un loc, ci ca şi cum ar fi voit să sfideze pe turci, se repezeau în goana cea mai mare a calului pînă sub redută, la o depărtare de cel mult o sută de metri, iar turcii plouau asupra lor cu gloanţe, fără să-i atingă. Tatăl lor, care se afla cu trupa de susţinere lîngă bateria noastră, le adresa cuvinte în limba caucaziană; ca şi cum ei l-ar fi auzit, deşi erau la aşa depărtare că oricît ar fi strigat, ei nu puteau să-l audă. Necunoscînd limba caucaziană, nu puteam şti ce zice el, dar pricepeam că el zice să se astîmpere şi să nu facă altfel nebunii nefolositoare".

Căzînd grav rănit în aceste lupte, povestitorul memoriilor a fost transportat de pe front mai întîi la ambulanţa de la Griviţa, de unde a fost trimis în ţară. In ambulanţa de la Griviţa a aflat că în timp ce era transportat în stare de inconştienţă, au venit de pe urmă doi caucazieni călări, care au oprit trăsura pentru a se interesa de starea lui. Fuseseră fraţii Daniil şi Konstantin. Acesta a fost ultimul semn al prieteniei pe care cei doi tineri cazaci i-au arătat-o tînărului artilerist romîn.

*Fostul voluntar notează cu regret despărţirea dintre ei. „Bieţii băieţi! Nu i-am mai revăzut. Eu adesea mă gîndesc la dînşii. Nu

Săptămîna

joi

Primul ministru al Turciei, Menderes, a declarat că „Turcia nu va aproba niciodată alipirea Ciprului la Grecia"... „Ultimul sacrificiu pe care îl putem accepta — a spus Menderes — este împărțirea insulei".

...Exact ca în povestea biblică: cea care acceptă împărțirea copilului nu e în nici un caz mama adevărată...

vineri

Presa anunță că în Marea Britanie a început să funcționeze o sucursală a Ku-Klux-Klanului american. „Programul" organizației e îndeobște cunoscut: teroare, asasinate rasiste, incendieri.

Coborînd în miez de noapte pe pămînt britanic și văzînd crucile arzînd sinistru, călătorul nu va mai ști dacă a nimerit pe malul Canalului Mînecii sau pe malul Hudsonului.

Era o vreme cînd americanii denumeau orașul sau regiunea lor „Old England" (Vechea Anglie) subliniind astfel că tradițiile nobile continuă să trăiască acolo. Doresc oare acum englezii ca Marea Britanie să înceapă a fi cunoscută sub numele mult mai puțin onorabil de „Noua Oklahoma"?

sîmbătă

În cadrul unei conferințe de presă, președintele Eisenhower l-a numit, din greșeală, pe secretarul de stat „colonelul Dulles". Ocupîndu-se de acest incident, ziarul englez „Daily Sketch", scrie: „Dulles n-a purtat niciodată uniformă. El n-a participat la primul război mondial din pricina vederii sale slabe, iar la cel de al doilea, din pricina vîrstei".

Vederea slabă l-a salvat pe d-l Dulles de front. Miopia politică nu-l va salva însă de consecințele politicii pe care o duce astăzi...

duminică

O mare panică s-a produs la San Francisco datorită faptului că un bombardier al marinei americane, care participa la un exercițiu la mică altitudine, a tăiat două cabluri electrice cu o tensiune de 220.000 volți. Posturile de radioemisie, televiziune, telemprimatoarele pentru transmiterea știrilor, tramvaiele, ascensoarele, turnurile de control de la aeroportul internațional, uzinele și semnalele luminoase de pe străzi au încetat pentru o jumătate de oră să funcționeze. De asemenea, în spitale operațiile au fost întrerupte.

Numai cursa înarmărilor a continuat să se desfășoare nestingherită...

luni

Comentînd precipitata rechemare a lui Jones Richards, trimis special al președintelui S.U.A. în Orientul mijlociu, o agenție de presă americană scrie: „Recenta declarație a regelui Hussein și atitudinea constant negativă a guvernelor Egiptului și Siriei față de doctrina Eisenhower au demonstrat că ar fi zadarnic, în actualele împrejurări, să se aștepte ca aceste trei țări să facă propuneri concrete Statelor Unite".

Cu alte cuvinte, deghizarea orientală de circumstanță nu i-a folosit d-lui Richards, căruia arabii i-au spus verde: „geaba vii, geaba te duci, geaba strici niște papuci...".

marți

Dintr-un articol al deputatei laburiste engleze Barbara Castle despre necesitatea urgentă de a se interzice armele atomice:

„Postul de radio Moscova a fost încurajator anunțînd că Rusia este dispusă să suspende experiențele pentru o perioadă anumită, dacă apusul nu este încă pregătit pentru o interdicție permanentă. Cer guvernului să accepte această propunere hotărîndu-se să salveze soldații noștri de ororile morții nucleare".

Între timp, guvernul englez se pregătește pentru experiențele nucleare de pe insulele Christmas...

miercuri

Ministrul apărării al Uniunii Sud-africane, Erasmus, a elogiat intenția Angliei și a altor puteri occidentale de a construi baze militare în Africa de sud. Ceea ce, ținînd seama de consecințele pe care le-ar putea avea aceasta, nu poate fi considerat decît ca un elogiu al nebuniei.

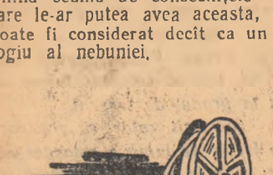

O punte de 85 km. între Asia și America?

— Pe marginea celei de a 12-a sesiuni a Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa —

La Geneva, unde se desfășoară în aceste zile lucrările celei de a 12-a sesiuni a Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa, s-a dezbătut importanta problemă a dezvoltării colaborării între toate țările continentului nostru. În cadrul dezbaterilor s-a început examinarea interesantelor propuneri prezentate de Uniunea Sovietică la trecuta sesiune a acestui for și a noilor propuneri făcute recent, tinzînd la lărgirea prin toate mijloacele a colaborării economice internaționale. O astfel de colaborare, a arătat la Geneva A. V. Zaharov, locțiitor al ministrului Afacerilor Externe al U.R.S.S., șeful delegației sovietice, ar putea fi efectuată în domeniul cercetărilor științifice, în special pentru folosirea energiei atomice în scopuri pașnice, al construirii de instalații hidroenergetice, al dezvoltării bazei energetice etc.

Utilizarea industrială a energiei nucleare deschide perspective uriașe spre o dezvoltare economică fără precedent. Un alt aspect al posibilei colaborări intereuropene, cuprins în propunerile sovietice, este cooperarea economică în domeniul energetic. Se știe că în această privință terenul de colaborare este extrem de vast. Cifre și date publicate în ultimul timp în presa economică mondială arată că Europa trebuie să găsească neapărat soluții pentru a diminua simțitor actuala sa dependență de alte regiuni din punct de vedere energetic. Soluțiile, bineînțeles, constau în utilizarea propriilor ei resurse hidroenergetice (din care abia un sfert sînt folosite astăzi), amenajîndu-se noi hidrocentrale, a căror realizare cere efortul comun al mai multor state direct interesate.

La realizarea practică a unor asemenea proiecte oamenii de știință vor fi cei dintîi chemați să-și dea o contribuție din cele mai însemnate. Unii au și înfățișat planuri care impresionează mai ales prin caracterul lor îndrăznet. Citățm, cu titlu de exemplu, proiectul construirii unui uriaș centru hidrotehnic în strîmtoarea Gibraltar.

Un proiect cu mult mai îndrăznet — și cu aplicațiuni cu adevărat uimitoare — preocupă intens pe specialiștii sovietici. Este vorba de construirea unui baraj de 85 kilometri care să închidă strîmtoarea Behring, care desparte Eurasia de America de Nord. Ideea aceasta a fost lansată mai de mult de către inginerul rus A. Șumilin. Oricît ar fi părut de fantastic în trecut, acest plan este perfect realizabil astăzi, mai ales pentru tehnicienii sovietici, a căror experiență în domeniul construcțiilor hidroenergetice este recunoscută în lumea întreagă.

Într-un articol publicat recent în presă, inginerul sovietic Arkadi Markin își exprimă părerea că vechiul proiect al lui Șumilin ar putea fi tradus acum în viață, în cadrul unor acorduri de cooperare internațională de genul celor propuse de Uniunea Sovietică atît la trecuta cît și la actuala sesiune de la Geneva a Comisiei Economice Europene.

Barajul acesta fără precedent ar servi la schimbarea radicală a climei într-o mare parte a emisferei nordice. Cîteva sute de pompe cu elice de dimensiuni excepționale, acționate de mai multe centrale atomice puternice, instalate la barajul Behring ar putea trece din Oceanul Pacific în Oceanul Înghețat o cantitate de 100.000 km cubi de apă anual făcînd astfel să ia naștere un curent cald asemănător cu un nou Golf-Stream. Se știe că veritabilul Golf-Stream, împiedicat de Noua Zemlie să atingă coastele septentrionale ale Asiei, lasă trei sferturi din teritoriul european două cincimi din cel asiatic și patru cincimi din teritoriul Americii de Nord sub influența exclusivă a vînturilor reci pornite dinspre Oceanul Înghețat.

Înfăptuirea planului sovietic de construcție a barajului Behring ar face ca un curent artificial să introducă anual în Oceanul Înghețat de nord o cantitate de căldură de 2-3 ori mai mare decît aceea pe care o pot da toate rezervele de petrol ale lumii. Rezultatul ar fi: încălzirea succesivă a mării Behring, a strîmtorii respective, a mării Ciukotka, a unei părți a Oceanului Înghețat — și drept consecință schimbarea actualei clime a Asiei și Americii de Nord. Mai mult, prin distrugerea faimosului anticiclon din Siberia și prin împiedicarea formării maselor imense de aer rece arctic, Asia, America și o mare parte a Europei vor fi cruțate de iernile grele pe care le cunosc astăzi.

Inginerul A. Markin își exprimă speranța că un colectiv științific internațional ar putea fi creat în cel mai scurt timp — cu scopul de a studia punerea în practică a acestui plan. Înfăptuirea unui proiect de atari proporții reunind forțele economice și științifice ale U.R.S.S., S.U.A., și ale altor țări ar constitui un început fericit de colaborare internațională pusă în slujba omenirii și păcii.

M. Mihail

Opinia publică în marș

Discuțiile în problema dezarmării continuă la Londra, fără ca subcomitetul comisiei O.N.U. să fi ajuns pînă acum la o decizie. Cu o perseverență care nu poate fi negată de nimeni, delegația sovietică face propuneri peste propuneri, tinzînd să scoată guvernele occidentale din inerția în care se complac. Ca valurile repetate ale unei adevărate ofensive pașnice, intervențiile sovietice lovesc în meterezele de rea voință și de indiferență după care s-au refugiat delegații celorlalte mari puteri.

Ziua de 30 aprilie a înregistrat o nouă fază în această acțiune consecventă de salvgardare a păcii. V. A. Zorin a făcut noi propuneri minimale, a căror acceptare ar scoate problema consolidării păcii și securității din actualul ei impas; delegatul sovietic a propus reducerea în două etape a forțelor armate ale U.R.S.S., Statelor Unite, Chinei, Marii Britanii și Franței; reducerea armamentelor clasice și a cheltuielilor militare cu 15%, ca o primă etapă; asigurarea unui control corespunzător, în cadrul Consiliului de Securitate; renunțarea la folosirea armelor atomice și cu hidrogen și încetarea imediată a experiențelor cu aceste arme; lichidarea bazelor militare pe teritorii străine; reducerea cu 1/3 a forțelor armate ale marilor puteri staționate în Germania; reducerea forțelor armate ale marilor puteri staționate pe teritoriile statelor aparținînd tratatelor nord-atlantic și de la Varșovia; extinderea zonelor de fotografiere aviatică în Europa și Extremul Orient; măsuri pentru sistarea propagandei războinice și un acord pentru ca divergențele ideologice să nu influențeze asupra relațiilor interstatale.

După cum se vede, scara propunerilor sovietice este vastă și cuprinde întregul ansamblu al chestiunilor legate de dezarmare. Nu toate aceste propuneri sînt noi. O parte din ele au ca punct de plecare chiar propuneri anterioare ale puterilor occidentale. Ceea ce arată că guvernul sovietic e dispus a face tot ce-i stă în putință pentru a se ajunge la o apropiere a punctelor de vedere și pentru a se pune în sfîrșit pe un făgaș normal relațiile dintre marile puteri și deci și șansele păcii.

Care va fi atitudinea puterilor occidentale? Informațiile din presă nu arată că ele ar fi dispuse în mai mare măsură decît pînă acum de a ajunge la soluțiile de compromis propuse de guvernul sovietic. Dar o dată mai mult, opinia publică mondială a fost profund impresionată atît de atitudinea părții sovietice cît și de dorința ei evidentă de a se realiza acordul necesar. Și aceasta este un cîștig care nu poate fi bagatelizat. Opinia publică a lumii e în marș și așa cum a reușit, la un moment dat să determine întîlnirea celor „patru mari" și „spiritul Genevei", tot așa va ști să impună măsuri care să ducă într-adevăr nu numai la o destindere provizorie, dar și la condiții prielnice unei coexistențe active.

Pe linia realismului politic

„Bulganin propune prietenie lui MacMillan", „Scrisoarea prietenească a domnului Bulganin": iată două din multe alte titluri similare cu care presa britanică a salutat mesajul adresat de președintele de consiliu al U.R.S.S., primului ministru al Marii Britanii. S-ar părea că noțiunea de prietenie, promovată de partea sovietică, ar fi ceva nou pentru opinia publică britanică. În tot cazul cam așa ar dori să prezinte lucrurile presa londoneză. Influentul ziar „Ti[illegible] s-a crezut astfel dator să scrie [illegible]: „Este absolut limpede că conducătorii ruși caută nu numai să spună ultimul cuvînt înainte de încheierea capitolului, ci să înceapă un capitol nou... Fără îndoială că cuprinsul mesajului trebuie studiat cu speranță".

Ne-am putea pe bună dreptate întreba care ar putea fi „capitolul" în curs de încheiere. Răspunsul ar privi firește perioada de încordare internațională iar capitolul nou ar consta desigur în deschiderea unei ere de reciprocă comprehensiune, de liniște creatoare. Dar în ambele cazuri nu Uniunii Sovietice îi incumbă nici încheierea vechiului capitol, nici inițierea celui nou. Uniunea Sovietică n-a dezlănțuit aventura Suezului și trupele sovietice nu ocupă baze în apropierea sferelor de interese britanice și americane. În schimb atitudinea Uniunii Sovietice este un șir neconținut de invitații la colaborare. Ultimul mesaj al lui N. A. Bulganin către MacMillan merge tocmai pe această linie constantă.

Subliniind că guvernul sovietic este „departe de a subaprecia interesele economice ale Marii Britanii în Orientul apropiat și mijlociu", mesajul lui N. A. Bulganin răspunde în același timp la afirmația ambasadorului britanic la Moscova, sir Patrick Raily, că încordarea relațiilor sovieto-britanice ar fi fost provocată de problemele acestui sector. Dar punctul de vedere sovietic, care constituie de altfel un element cunoscut de multă vreme, arată că „sarcinile ușurării unei păci traînice în Orientul apropiat și mijlociu, cer ca marile puteri să respecte cu strictețe principiile reglementării pașnice a tuturor problemelor litigioase care le privesc și care sînt legate de această regiune, să respecte suveranitatea și independența țărilor din Orientul apropiat și mijlociu și să nu admită amestecul în treburile lor interne".

Celelalte propuneri ale lui N. A. Bulganin: eforturile pentru realizarea unei apropieri în problema dezarmării, renunțarea la divizarea Europei, sistarea pregătirilor pentru războiul atomic, încetarea imediată a experiențelor cu arme atomice și lichidarea treptată a încordării internaționale nu pot să constituie nici ele pentru guvernul britanic „un capitol nou". Iar oferta de cumpărături sovietice în Marea Britanie, de 800—1000 milioane lire sterline în următorii cinci ani, a fost făcută încă cu ocazia vizitei lui N. A. Bulganin și N. S. Hrușciov în Marea Britanie. Acesteia din urmă îi revine deci să închidă vechiul capitol al eschivărilor nemotivate și să deschidă fără pretexte noul capitol de colaborare la care se referă „Times". Ca mare putere care practică o consecventă politică de pace, Uniunea Sovietică revine de fiecare dată cu mîna întinsă prietenește. Rămîne ca și guvernul Marii Britanii să se situeze pe aceeași linie realistă.

Filozofie sau cacialma politică

John Foster Dulles a preamărit încă o dată modul de viață american. Secretarul Departamentului de Stat obișnuiește să vorbească mult după dineuri, dar acela dat de Associated Press l-a predispus, se pare, mai mult ca de obicei la filozofări politico-sociale. Reluînd pentru a nu știu cîta oară cunoscutele teze despre misiunea specială a Statelor Unite în lume și despre principiile fundamentale ale politicii externe a acestora, John Foster Dulles a căutat să-și convingă convivii că însăși providența i-a sortit pe conducătorii americani să facă ordine în lume.

Iar ordinea aceasta, secretarul de stat american o concepe într-un stil sui generis: amestecul în treburile interne ale altor țări, lupta fățișă sau surdă împotriva lagărului socialist, întărirea blocurilor militare regionale, continuarea cursei înarmărilor și șantajul cu războiul atomic. Nu lipsesc bine înțeles furibunde atacuri la adresa Uniunii Sovietice, a socialismului și a tot ce se opune modului de viață conceput de dl. Dulles.

Dar dl Dulles nu este un particular, iar secretarii Departamentului de Stat, chiar după dineuri, angajează răspunderea statelor pe care le reprezintă și în afara ospețelor intime. Cu toate circumstanțele atenuante de rigoare, se impunea o punere la punct, un răspuns răcoritor la o ieșire atît de înfierbîntată. Și răspunsul adus de agenția TASS a precizat că John Foster Dulles „ignorează complet situația reală și raportul de forțe pe arena internațională". Optînd pentru calea aventurismului și a războiului, ocolind posibilitatea coexistenței pașnice și pledînd pentru „eliberarea" țărilor socialiste, dl Dulles își imaginează că ar putea întoarce roata istoriei, că ar bara avîntul spre eliberarea națională a țărilor dependente și ar putea extinde la ambele emisfere faimosul mod de viață american.

„Oamenii sovietici — spune declarația TASS — și nu numai oamenii sovietici sînt profund convinși de faptul că, dacă în ciuda voinței popoarelor, forțele agresive ar reuși să aprindă incendiul unui nou război mondial, în focul lui și-ar găsi pieirea capitalismul cu sistemul său de exploatare a omului de către om, cu sistemul său de asuprire a sutelor și sutelor de milioane de oameni din țările coloniale și dependente de către o clică de rechini imperialiști". E un răspuns care trebuie să dea lui Dulles și celorlalți convivi ai săi, în momentele lor de luciditate, un prilej de meditație asupra riscurilor la care se expun cacialmalele de „forță", chiar cînd sînt mascate de considerații istorico-filozofice asupra avantajelor comparative a e diverselor forme de viață.

Calea riscului

Încă de la mijlocul lunii trecute, s-au strecurat în presa occidentală știri cu privire la obiectivele următoare de sesiunea de la Bonn (2—4 mai) a consiliului pactului nord-atlantic. Din surse diferite se arăta că sesiunea din capitala Germaniei federale era plănuită de Pentagon tocmai pentru a se da cancelarului Adenauer posibilitatea de a cere și de a obține revizuirea tratatelor de la Paris. Revizuirea aceasta urma să privească acele articole care opreau republica federală să fabrice arme atomice, biologice și chimice.

Se știa pe de altă parte că laboratoarele și secțiile de încercări ale uzinelor „Krupp" din Essen, ale „Recklinghouse-Corporation" din Hanovra, ale întreprinderilor „Bayer" din Leverkusen, ale uzinelor frigotehnice „Linde" din Frankfurt pe Main și „Debussa" lucrează febril la construirea și perfecționarea armelor nucleare. Mai mult încă, între întreprinderile de mai sus a intervenit un „pool" atomic, care a primit din partea guvernului de la Bonn încuviințarea de a acționa, în afara și împotriva prevederilor tratatelor de la Paris. Nu era prima dată cînd monopoliștii germani arătau că știu să ocolească tratatele. Dar surprindea graba cu care aliații din cadrul N.A.T.O. doreau să legalizeze înarmarea atomică a Germaniei, ind ferent de riscurile la care o expuneau.

Asupra acestor riscuri o pusese însă în gardă nota din 27 aprilie a guvernului Uniunii Sovietice. Nota arăta că înarmarea Bundeswehrului cu arma atomică ar face din Germania occidentală focarul unui viitor război atomic. Pe de altă parte, ea ar da o lovitură definitivă cauzei reunificării naționale a poporului german. Guvernul sovietic propunea ca nici un fel de armament atomic, nici german și nici străin, să nu existe pe teritoriul german, în care scop să se realizeze un acord cu puterile occidentale, acord care ar putea fi favorizat și de faptul că Republica Democrată Germană manifestă o atitudine pozitivă în această chestiune.

Se pare însă că la Bonn propunerea rațională a Uniunii Sovietice, care corespundea intereselor vitale ale poporului german și trebuia să întîlnească puternica impreșie produsă de cunoscuta scrisoare a celor 18 savanți atomiști vest-germani, nu a găsit înțelegerea cuvenită. Guvernul federal, în umbra conferinței consiliului N.A.T.O., a preferat „egalitatea atomică" cu marile puteri certitudinilor pe care le oferea dezarmarea și interzicerea armei atomice. Dar e o egalitate la riscuri și cancelarul Adenauer a semnat la Bonn încă un act de gravă și istorică răspundere.

Complotul

Iordania este o țară mică, dar cele petrecute în ultimele săptămîni între fruntariile ei au fost exemplificative. Ca o stație-pilot față de o uzină de mari proporții, evenimentele din Iordania au arătat în mic cele ce s-ar putea întîmpla întregului Orient apropiat și mijlociu, ba chiar unor mari porțiuni din Asia și Africa în cazul cînd imixtiunea străină în treburile interne ar deveni generalizată prin aplicarea așa zisei „doctrine" Eisenhower. Iar exemplul mai vechi al Guatemalei este un memento că nici continentul american nu este scutit de consecințele ajutorului Wall Street-ului.

Uniunea Sovietică și-a spus în cîteva rînduri în mod răspicat cuvîntul cu privire la zona de periclitare a păcii care a devenit în ultimele luni Orientul apropiat și mijlociu. Ea a propus ca cele patru mari puteri să proclame ca inadmisibil amestecul în treburile interne ale țărilor din această zonă. Răspunsul a fost o eschivare mascată de la asumarea unei atari răspunderi. A urmat nota sovietică din 19 aprilie care a propus Statelor Unite, Marii Britanii și Franței ca cele patru puteri să condamne folosirea forței ca mijloc de rezolvare a problemelor litigioase din această parte a lumii. Propunerea a rămas fără răspuns.

Un răspuns în felul lui a fost complotul din Iordania, unde intervenția a luat formele unui cinism demn de cele mai mîrșave tradiții colonialiste ale secolului trecut. Declarația Ministerului Afacerilor Externe al U.R.S.S. din 29 aprilie arată că „Uniunea Sovietică nu poate trece peste evenimentele din această regiune pentru că, atît situația din Iordania cît și situația care s-a creat în general în ultimul timp în Orientul apropiat și mijlociu, în urma frămîntărilor din Iordania, sînt un rezultat al amestecului străin grosolan, un rezultat al unui nou complot imperialist care prezintă o gravă primejdie pentru pace". Declarația spune lucrurilor pe nume; ea arată că miliardarii americani vor să se substituie pur și simplu predecesorilor franco-britanici, că se ațîță artificial divergențele dintre țările arabe, dar că evoluția spre independență a popoarelor arabe nu poate fi dată înapoi, răspunderea pentru agravarea situației revenind puterilor occidentale și în primul rînd Statelor Unite.

Evenimentele au confirmat la scurt interval și în întregime prevederile declarației sovietice: anunțarea retragerii ultimelor trupe britanice de pe teritoriul iordanian, represiunea împotriva forțelor patriotice care se opun unui dictat străin, rolul nefast al Irakului, acordarea „ajutorului" de 10 milioane dolari, toate sub presiunea flotei a 6-a americane, care ancorează în largul coastelor siro-libaneze și forțelor debarcate la Beirut. Statele arabe s-au putut astfel o dată mai mult convinge de adevărata față a doctrinei Eisenhower, au putut să vadă cît de multă dreptate avea declarația sovietică care spunea: „Victoria cauzei naționale drepte a popoarelor arabe va depinde în primul rînd de unitatea lor".

Relațiile sovieto-austriace

Dacă anumite manifestări au putut întrucîtva umbri în ultimele luni relațiile dintre Uniunea Sovietică și Austria, vizita lui A. I. Mikoian la Viena a contribuit, așa cum spune comunicatul final al discuțiilor care au avut loc, „la reafirmarea relațiilor de prietenie stabilite în timpul vizitei la Moscova a delegației austriace".

Faptul acesta este cu deosebire îmbucurător. Austria ocupă o poziție central-europeană, avînd granițe comune cu două țări de democrație populară: Cehoslovacia și Ungaria. Se știe că în timpul contrarevoluției din Ungaria, teritoriul austriac nu a rămas cu totul în afara sferei intervenționiste. Trecutul încă recent ne-a arătat strînsa legătură între independența Austriei și cea a Cehoslovaciei. În sfîrșit, Austria datorește în cea mai mare parte Uniunii Sovietice actualul ei tratat de stat și statutul juridic al neutralității.

Schimbul de păreri de la Viena a dus la recunoașterea necesității colaborării sovieto-austriace pentru realizarea prevederilor tratatului de stat, la un acord în privința începerii tratativelor pentru sporirea volumului

comerțului dintre cele două țări, la subilinierea importanței extinderii relațiilor culturale dintre U.R.S.S. și Austria. „Convorbirile — spune comunicatul — au decurs într-o atmosferă de prietenie și au contribuit la elucidarea tuturor problemelor examinate și la întărirea relațiilor sovieto-austriace". Conducătorii austriaci urmează să facă în curînd o vizită în Uniunea Sovietică și faptul acesta va favoriza fără îndoială condițiile de colaborare.

Criză și aventură

Finlanda a trăit cîteva zile o criză politică prin demisia guvernului Fagerholm. Criza n-a fost provocată de vre-un vot de neîncredere al parlamentului, de divergențe în sînul guvernului sau între guvern și capul statului și nici pentru că alegătorii ar fi în dezacord cu politica guvernului, în probleme generale sau speciale. E vorba de fapt de o criză în sînul partidului social-democrat finlandez și întrucît acest partid este principalul element al guvernului de coaliție, s-a ajuns la o situație instabilă care a determinat demisia cabinetului.

De mai multă vreme se ciocnesc în sînul partidului social-democrat două curente: unul moderat, condus de Emil Skog, care era reprezentat în guvern și duce o politică externă de bună vecinătate cu U.R.S.S. și de colaborare cu țările de democrație populară și celălalt, pro-american, avîndu-l în frunte pe Vainö Leskinen, secretar general al partidului. La 24 aprilie, la congresul extraordinar al partidului a fost ales președinte V.A. Tanner, reprezentant al grupului pro-american, cunoscut pentru vederile sale antisovietice. Tanner a fost ministru de externe în timpul războiului fino-sovietic din 1939 și, în aceeași calitate, a împins pentru a doua oară Finlanda în război alături de Hitler împotriva Uniunii Sovietice în 1941. Condamnat ca criminal de război, Tanner a fost apoi readus în viața politică. Înscăunat la președinția partidului social-democrat, Tanner ar vrea acum să impună acestuia vederile sale, care sînt în contradicție cu linia urmată de politica externă a guvernului Fagerholm.

Să sperăm însă că bunul simț al poporului finlandez, care a făcut trista experiență a urmărilor celor două războaie împotriva Uniunii Sovietice, va ști să-și impună pînă la urmă punctul de vedere, bărînd drumul politicii de aventură.

Cronicar

COȘMARUL LUI...

— Ce-i cu tine, Johnny ?
— Am visat că a izbucnit cursa dezarmării !...

Desen de I. GANF

CULTURA ROMINEASCĂ IN U. R. S. S.

Opinia publică sovietică manifestă un interes permanent pentru cultura românească.

Un rol important în răspîndirea cunoștințelor despre țara și poporul nostru îl joacă literatura. Catalogul cărților românești publicate în U.R.S.S. în anii 1949—1956, vădește o bogată activitate editorială consacrată scriitorilor români.

Numai în ultimii ani au fost editate 13 lucrări cu caracter științific. Din literatura noastră beletristică au fost traduse în limba rusă 47 de cărți. Multe dintre ele au apărut în impresionante tiraje de masă. „Opere alese" de I. L. Caragiale au apărut în 90.000 exemplare, „Mitrea Cocor" al lui M. Sadoveanu în 650.000 exemplare, „Nada florilor" în 200.000 de exemplare, „Povestiri" de M. Sadoveanu în 150.000 de exemplare, „Ianoș cel îndărătnic" de M. Sadoveanu, (culegere de povestiri pentru școala elementară) într-un tiraj de 400.000 exemplare, „Comoara" și „Moara cu noroc" de I. Slavici în cîte 150.000 exemplare.

În afară de cele 47 de titluri de beletristică traduse în limba rusă, o seamă de opere ale lui M. Eminescu, G. Coșbuc, I. L. Caragiale, M. Sadoveanu etc. au fost traduse în numeroase alte limbi ale popoarelor din U.R.S.S.

Cu prilejul împlinirii a 120 de ani de la nașterea lui I. Creangă au avut loc, după cum se știe, o serie de manifestări consacrate marelui prozator român. Sărbătorirea s-a bucurat de un larg răsunet în Uniunea Sovietică și în special în R.S.S. Moldovenească, unde au fost publicate studii despre Creangă și amintiri ale contemporanilor săi. Opera nemuritorului povestitor a fost tipărită într-un tiraj de 300.000 de exemplare. Așa cum anunță „Literaturnaia gazeta", lui I. Creangă i se va ridica un monument în parcul orașului Chișinău.

Cu mult interes a fost primită de studenții Conservatorului din Leningrad expoziția închinată lui George Enescu, organizată în acest oraș cu ajutorul materialelor trimise de A.R.L.U.S. Direcția Conservatorului de Stat din Leningrad a arătat că partiturile compozitorilor noștri sînt cercetate într-o măsură tot mai mare de cercurile de istorie a muzicii și de critica muzicală sovietică. Cu un egal interes au fost întîmpinate operele compozitorilor noștri și în R.S.S. Ucraineană, unde sînt înscrise din ce în ce mai des în repertoriul unor importante formațiuni muzicale ca, de pildă, corul ucrainean popular de stat din Kiev, orchestra radiodifuziunii din Kiev precum și în repertoriile a numeroși soliști. În aceeași ordine de idei, Asociația letonă pentru legăturile culturale cu străinătatea a făcut recent cunoscut că materialele muzicale primite din Rominia interesează în mod deosebit cercurile muzicale din Riga. Președintele Uniunii Compozitorilor din Letonia, Margher Zazinea, precum și alți muzicieni de seamă ai Letoniei, au ținut să sublinieze valoarea deosebită a creațiilor colegilor lor din R.P.R.

Cunoscutul colecționar de artă I. V. Rehlov din Norilsk, ținutul Krasnoiarsk, posesor al unei bogate colecții totalizînd peste 50.000 de reproduceri, a organizat o expoziție consacrată exclusiv pictorilor români. Expoziția a fost organizată în cinstea unui grup de mineri sovietici sosiți în orașul colecționarului. La sfîrșitul lunii martie 1957, I. V. Rehlov a organizat o nouă expoziție, de data aceasta în orașul Bratsk, de asemenea consacrată pictorilor români. „Faptul că truda mea de colecționar e apreciată — a scris I. V. Rehlov — se datorește în mare parte prietenilor mei, activiștii Asociației române pentru legăturile de prietenie cu U.R.S.S. — A.R.L.U.S., care m-au ajutat cu multă bunăvoință să-mi completez colecția, trimițîndu-mi reproduceri din pictura românească. În felul acesta mi s-a dat posibilitatea să organizez o expoziție de pictură într-un oraș situat dincolo de cercul polar, acolo unde iarna durează 10 luni, iar noaptea 5 luni".

În ultima vreme au mai fost organizate expoziții cu lucrări ale pictorilor și sculptorilor români, în afară de Moscova și în alte orașe ca, de pildă, la Dudinka, regiunea Taimîr, la Riga și Lispaia.

B. V.

„VEAC NOU" organ al Consiliului General A.R.L.U.S. Apare săptămînal. Redacția și administrația: strada Ion Ghica 5—7, Telefon 3.03.10. Tiparul: Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin" Piața Scînteii, București. ABONAMENTE: pe 3 luni, 3 lei; pe 6 luni, 6 lei; pe un an, 12 lei. Abonamentele se fac la toate oficiile poștale, prin factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și Instituții. STAS — 3452 — 52.